

ПАМЯЦЬ
УСПАМІНЫ НАШАГА
ЗЕМЛЯКА З МАЛДОВЫ

ПРЭЗЕНТАЦЫЯ
ТВОРЧЫЯ СТАСУНКІ Рыгора БАРАДУЛІНА
І Васіля БЫКАВА

2 стар.

3 стар.

4 стар.

З АСАБІСТАГА АРХІВА Усевалада ІГНАТОўСКАГА

СПАДЧЫНА

ПРА ДРУЦКІ КНЯСТВЫ ПОЛАЦКАЙ ЗЯМЛІ

ЗВАРОТНАЯ СУВЯЗЬ

СЛОВЫ ПАДЗЯКІ Ірыне КАЛЯДЗЕ

6 стар.

З ЦЫКЛА АПАВЯДАННЯЎ «НЕПАМ'ЯРКОЎНЫЯ...»

ЛЕАНІД МАРАКОЎ. «ЖАКЕЙ»

6—7 стар.

ЗАХАВАЙ ТРАДЫЦЫЮ

КЛІЧА КУПАЛЛЕ!

7 стар.

УРАЖАННІ

Андрэй ГАНЧАР: «У гэтым жыцці я мастак...»

8 стар.

АГУЛЬНАЯ БЕЛАРУСКАЯ ГАЗЕТА

РАСПАЎСЮДЖВАЕЦЦА Ў 48 КРАІНАХ

Голас Радзімы

12 ліпеня 2000 года
Цана 85 рублёў

№ 28 (2690)

Штотыднёвая газета для суайчыннікаў за межамі Беларусі

Выдаецца з 6 красавіка 1955 года

АЗДАРАЎЛЕННЕ

Зараз у Брэсцкай вобласці працуюць 40 стацыянарных лагераў, 145 лагераў у арэндаваных памяшканнях і 405 у школах. За лета ў іх адпачнуць болей за 300 тысяч дзяцей.

Аздараўленчы цэнтр "Журавінка" ААТ "Дываны Брэста" — адзін з лепшых у вобласці. За чатыры змены тут палепшаць здароўе 360 дзяцей: 160 з іх "чарнобыльцы" і дзеці-сіроты з Кобрынскай "дзіцячай вёскі". "Журавінка" ўжо сёмы год пасля рэканструкцыі сустракае дзяцей.

НА ЗДЫМКУ: дзеці з Кобрынскай "дзіцячай вёскі" і іх выхавальніца Галіна ЗАВАДСКАЯ задаволены адпачынкам у "Журавінцы".

Фота Рамана КАБЯКА, БелТА.

БЕЛАРУСКАЯ ЭКСПАЗІЦЫЯ Ў ГАНОВЕРЫ

Прадаўжаецца работа беларускай экспазіцыі на Сусветнай выстаўцы "ЭКСПА-2000" у Гановеры. У аснове прэзентацыі — дэманстрацыя дасягненняў краіны ў сацыяльна-эканамічнай і навукова-тэхнічнай сферах, культуры і мастацтве. Акрамя таго, эк-

спазіцыя Беларусі распаўвадае гасцям выставы пра нацыянальныя традыцыі і абрады беларусаў. Адзін з найкаштоўных экспанатаў беларускай экспазіцыі ў Гановеры — Біблія, выддзена ў Празе ў 1518 годзе Францыскам Скарынам.

ЛІТЭКСПРЭС «ЕЎРОПА-2000»

● **Навум ГАЛЬПЯРОВІЧ**, намеснік старшыні Саюза беларускіх пісьменнікаў.

Прыблізна месяц таму стартаваў "праект Стагоддзя", як назвалі яго многія сродкі масавай інфармацыі еўрапейскіх краін. Ініцыятыва адправіцца ў творчае падарожжа па Еўропе па забытым сёння, але некалі вельмі ажыўленым шляху паўночна-паўднёвага экспрэса належыць нямецкаму літаратуразнаўцу, доктару філалагічных навук Томасу Волфарту.

Да праекта далучыліся многія міжнародныя арганізацыі — Савет Еўропы, ЮНЕСКА, Міжнародны саюз чыгунак. Падтрымалі ідэю і ўлады Беларусі, стварыўшы нацыянальны аргкамітэт на чале з намеснікам міністра культуры Валерыем Гедройцам.

Сем тысяч кіламетраў шляху 120 пісьменнікаў з 45 еўрапейскіх краін напоўнены цікавымі сустрэчамі і выступленнямі, магчымасцю супольна абмяркоўваць праблемы літаратуры. У шматлікай інтэрнацыянальнай сям'і і трое беларусаў — Вольга Іпатава, Леанід Дранько-Майсюк і Андрэй Федарэнка. 9—10 ліпеня з удзельнікамі Літэкспрэса сустракаецца беларуская пісьменніцкая арганізацыя. Вітаючы гасцей Літэкспрэса, беларускія літаратары спадзяюцца на новыя кантакты, на пашырэнне шляху беларускага слова ў Еўропе, на разуменне нашых праблем і памкненняў.

Шмат зроблена і па далучэнні беларускага чытача да здабыткаў еўрапейскіх літаратараў. Гэтая падборка вершаў нашых калег — даніна азначанай важнай і высакароднай задачы.

Аманда АЙЗПУРЫЕТЭ

На ўскрайку Вавілоны дождж ідзе.
Чужыя мовы застаюцца
за кулісамі дажджу.
Чырвоныя ручайчыкі сцякаюць
паўз мурў.
Падмуркі плешчучца.
Наш дом узведзены з абломкаў
вежы —
як і ва ўсіх на ўскрайку Вавілоны.
Я ведаю сем слоў з тваёй гаворкі.
Дождж — гэткі шчодрэ-
небяспечны, як каханне.
Дождж змые прэч, знясе наш дом
яшчэ далей з абломкаў
усеагульнай мовы.

Пераклад з латышскай
Андрэй ГУЦАЎ.

Інга-Ліна ЛІНДКВІСТ

КАТАЛОНИЯ

Уяві сабе пляц, нацягнуты,
як палатно,
Тваё вар'яцтва ў каштанавых
фарбах альбо тваё
Нявольніцтва на адлегласці, што
так моцна нагадвае
Мост праз высахлы ручай,
вяроўку з мокрай бялізнай.

Уяві сабе потым усё гэта ў форме
Жука ў бурштыне. Вока ў вока,
самотны
З жуком, ты адзіная мабля
У доме вечнасці на чатыры
паверхі.

Усё перад табою — маленства
ў творным склоне,
Твая маці, яе вачэй неабсяжны
краявід, яе залатая скура.

Пірэнейскія лясы — твой самы
надзейны сцоў.
У пірэнейскіх лясках — там воўк
сябруе з дзіком
І з яго паласатымі дзіцянятамі
І з горным казлом — вось крочыць
наперадзе так хутка паўлін,
Трус адступае, сыходзіць.
Па следзе згаданага вышэй

Цягнецца час... Ды не.
Час прысутны тут.
Ён есць з тваёй міскі, п'е з твайго
кубка.
Час хутка бяжыць тут, сярод
пірэнейскіх лясцоў.
Тут — твой самы надзейны сцоў.

Праз два прыпынкі ты
расплюшчаш вочы, як цяпер,
І бялізасна сябе прымушаеш
бачыць
Навальніцу, што набліжаецца,
мост праз высахлы ручай,
Тваё вар'яцтва ў каштанавых
фарбах, тваё

Несумленнае адступленне, тваю
велізарную ганьбу.
Ты цягнешся да парадку слоў
тваёй памяці, выпадкаў
Узаемнаўпарадкаванасці.
Да дзейніка. Дапаўнення.
Пустаты вагі. Лічы самога сябе
за шчасліўца.

Паўлін цябе не спыніў, трус цябе
не напаткаў.
Ды зямля раскалолася на дзве
палавінкі, як бурштын.
Ты можаш выбраць, якую
схочаш, з дзвюх
Бяздонных прорваў... якую ты...
якую ты... схочаш.

Пераклад са шведскай
Лявоў БАРШЧЭЎСКІ.

СПОРТ

ЛЁГКАЯ АТЛЕТЫКА. 22-гадовая Алеся Турава палепшыла рэкорд Беларусі 18-гадовай даўнасці ў бегу на 5 000 м.

Новы поспех прыйшоў да яе на спаборніцтвах у Мілане (Італія) на дыстанцыі 3 000 м. У вельмі моцнай кампаніі Турава фінішавала восьмай за 8.44,81. Гэта вынік міжнароднага класа. Дарэчы, апырэзлілі беларуску толькі афрыканскія спартсменкі.

АКАДЭМІЧНАЯ ГРЭБЛЯ. На другім этапе Кубка свету па-за канкурэнцыяй была васьмёрка беларускіх дзяўчат з кармавым весляром Марынай Знак. Менш паспяхова выступіла мужчынская парная двойка — сёмае месца.

ЛЁГКАЯ АТЛЕТЫКА. На спаборніцтвах у Нюрнбергу Наталля Духнова фінішавала чацвёртай у бегу на 800 метраў — 2.00,48. Яніна Карольчык з немкай Астрыд Кумбернус з не вельмі высокім паказчыкам — 18 м 95 см падзялілі 1—2 месца ў штурханні ядра. А ў Рызе беларус Андрэй Лелін узяў вышыню 2 м 30 см. Так высока нашы скакуны даўно ўжо не ўзляталі.

ТЭНІС. Мінчанін В. Валчкоў выйграў у першым крузе Уімблдонскага турніру ў аргенцінца Х.-І. Хела — 6:3, 3:6, 6:3, 6:0. Н. Зверева перамагла Д. Палін (Англія) — 6:4, 6:3. Выйграла свой матч у Барбары Шэт з Аўстрыі і В. Барабаншчыкава — 6:2, 6:2.

НАПЯРЭДАДНІ АЛІМПІАДЫ. Адзіны баксёр ад Беларусі будзе прадстаўляць краіну на Алімпіядзе ў Сіднэі — віцэблянін Сяргей Быкоўскі ў вагавай катэгорыі 63,5 кілаграма. Сяргей — чэмпіён Беларусі 1990—1999 гадоў, удзельнік Алімпійскіх гульняў 1996 года ў ЗША, дзе заняў 8 месца, прызёр шмат якіх міжнародных турніраў і чэмпіянатаў у Чэхіі, Румыніі, Францыі, Венгрыі, Польшчы. На Міжнародным турніры памяці В. Усава, што нядаўна прайшоў у Гродне, ён стаў пераможцам. Зараз Сяргей рыхтуецца да Алімпійскіх гульняў у Сіднэі.

Сяргей БЫКОЎСКІ з сынам Захарам.

НА БЕЛАРУСІ ПАДПІСАЦЦА МОЖА КОЖНЫ! Індэкс 63854, кошт на 1 месяц — 364 рублі.

У МІНСКУ ЗАЎСЁДЫ МОЖНА НАВЫЦЬ У МАГАЗІНЕ № 2 "БЕЛСАЮЗДРУКУ" — праспект Ф. СКАРЫНЫ, 44.

УКЛЮЧАНЫ Ў ПАДПІСНЫЯ КАТАЛОГІ РАСІІ, УКРАІНЫ, ЛІТВЫ, КАЗАХСТАНА, КЫРГЫЗСТАНА.

АСПЕКТ ПРАБЛЕМЫ

УРАД БЕЛАРУСІ РАЗГЛЯДАЕ МАГЧЫМАСЦЬ РАЗМЯШЧЭННЯ НА ТЭРЫТОРЫІ КРАІНЫ АГРАРНЫХ МІНІ-КАЛОНІЙ З ЗАХОДНІХ ДЗЯРЖАЎ. Пра гэта паведаміў журналістам кансультант сакратарыята Міністэрства замежных спраў Рэспублікі Беларусь Уладзімір Собалеў.

Паводле яго слоў, першыя прапановы аб размяшчэнні ў Беларусі міні-калоній фермераў былі атрыманы два з паловай гады таму ад групы фірм з Галандыі. З-за перавытворчасці сельскагаспадарчай прадукцыі ў гэтай краіне з мэтай рэалізацыі землекарыстання была прынята пяцігадовая праграма скарачэння на 25 працэнтаў сельскагаспадарчай вытворчасці і занятасці насельніцтва ў гэтай сферы. Ініцыятыва галандскага боку па размяшчэнні ў Беларусі міні-калоній матывавана тым, што, нягледзячы на прыняцце кампенсацыйных мер, а таксама рэалізацыю праграм перанавучання, большасць галандскіх фермераў не хочучь кідаць работу на зямлі і гатовы весці гаспадарку нават у іншай краіне.

У. Собалеў адзначае, што цяпер пілотны праект галандскіх

фермераў рэалізуецца ў Гродзенскай вобласці без змянення правоў традыцыйнага землекарыстальніка. Паводле слоў кансультанта, пры паспяховай рэалізацыі праекта галандскі бок гатовы ўкласці ў яго развіццё 15 мільёнаў долараў на ўмовах арэнды сельгасугоддзяў.

Аналагічныя прапановы беларускі бок атрымаў з Германіі, паведаміў У. Собалеў. Аднак у адрозненне ад галандскіх фермераў германскія не патрабуюць перадачы ім зямель у прыватную ўласнасць і згодныя арандаваць іх тэрмінам на 99 гадоў.

У. Собалеў лічыць, што такія праекты вельмі выгадныя для Беларусі, таму што разам з высокакваліфікаванай рабочай сілай, самай сучаснай тэхнікай у краіну прыйдуць прагрэсіўныя аграрныя тэхналогіі сусветных лідэраў у сельскай гаспадарцы. На яго думку, стварэнне фермерскіх міні-калоній дапаможа не толькі ліквідаваць "адсталасць нацыянальнага аграпрамысловага комплексу", але і насыціць рынак якаснымі прадуктамі першаснай вытворчасці, аб'ём якіх у краіне з кожным годам скарачаецца.

Інтэрфакс.

ТОЛЬКІ ФАКТ

АМАЗОНКА БЕЛАРУСКАЙ АРМІІ

Пяты год яфрэйтар Жанна Казловіч служыць у баявым падраздзяленні мінамётнай батарэі 38-й мабільнай брыгады. Завочна вучыцца на юрыдычным факультэце Белдзяржуніверсітэта. Сама з сям'і ваенных, яна з дзяцінства любіць армію. Акрамя свайго непасрэднага абавязку падтрымліваць радыётэлефонную сувязь, Жанна нараўне з хлопцамі скача з парашутам, бегае, страляе, здае нарматывы, удзельнічае ў вучэннях.

НА ЗДЫМКУ: яфрэйтар Жанна КАЗЛОВІЧ.

Па даным прэс-цэнтра Міністэрства абароны, у беларускай арміі служыць больш за чатыры тысячы жанчын. 103 з іх носяць афіцэрскія пагоны (чатыры падпалкоўнікі, дзевяць маёраў, 24 капітаны, 47 старшых лейтэнантаў і 19 лейтэнантаў). Каля 700 чалавек займаюць пасады прапаршчыкаў, астатнія праходзяць службу па кантракту на пасадах сяржантаў і салдат.

Ваенная акадэмія не прымае на вучобу жанчын з наступным

прысваеннем звання лейтэнант, аднак усё роўна ў прадстаўніц прыгожай паловы ёсць магчымасць стаць афіцэрам. Для гэтага трэба мець вышэйшую адукацыю і спецыяльнасць, роднасную армейскай, а таксама ўзрост да 35 гадоў. Жанчыны, якія не маюць вышэйшай адукацыі, могуць здзейсніць сваю мару пра армейскую службу, звярнуўшыся ў ваенкаманд па месцы жыхарства.

ЭКАЛАГІЧНАЕ ВЫХАВАННЕ

У ГАРМОНІІ З ПРЫРОДАЙ

Сёлета Рэспубліканскі экалагічны цэнтр святкуе сваё 70-годдзе. Гісторыя цэнтра цесна пераплецена з развіццём юнацкага руху на Беларусі. Гурткі юных натуралістаў былі арганізаваны амаль у кожнай школе і карысталіся папулярнасцю ў дзяцей. І зараз экацэнтр арганізуе і каардынуе работу пазашкольных устаноў і школ Беларусі. Пры ім створаны чатыры профільныя лабараторыі: экалогіі і аховы прыроды, сельскагаспадарчай экалогіі, біялогіі, кветкаводства і азелянення. Дзейнічаюць Беларуская малая лясная завочная акадэмія, біялагічная школа, школа фермераў. У экацэнтры хлопцы і дзяўчаты могуць набыць прафесіі фоталабаранта, лабаранта-экалага.

Ужо 11 гадоў цэнтр узначальвае рэспубліканскую экалагічную экспедыцыю дзяцей і выкладчыкаў. Некалькі пакаленняў юнатаў вывучаюць экалагічную сітуацыю ў Бярэзінскім біясферным запаведніку, а з 1999 года і ў Свіцязянскім ландшафтным заказніку.

За 70 год існавання Рэспубліканскі экацэнтр шмат каму з моладзі дапамог у выбары прафесіі. Былыя юннаты сталі дактарамі навук, супрацоўнікамі Батанічных садоў Беларусі, Расіі, Украіны, членамі Нацыянальнай акадэміі навук краіны, выкладчыкамі. Некаторыя з іх да гэтай пары падтрымліваюць з цэнтрам цесныя адносіны.

Аляксандра АНЦАЛЕВІЧ.

У час экскурсіі ў Рэспубліканскім экалагічным цэнтры.

Фота Віктара СТАВЕРА.

СУПРАЦОЎНІЦТВА

ПАСОЛ ГЕРМАНІІ ПЕРАДАЎ БДУ ДАРАГОЕ НАВУКОВАЕ АБСТАЛЯВАННЕ. У хімічным корпусе Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта адбылася сустрэча рэктара БДУ Аляксандра Казуліна з паслом Германіі ў Беларусі Хорстам Вінкельманам. Нямецкі дыпламат перадаў Навукова-даследчому інстытуту фізіка-хімічных праблем БДУ сучасны электронны спектрафлюараметр.

Перадача ўніверсітэту гэтага складанага прыбора, кошт якога ацэньва-

ецца ў 80 тысяч нямецкіх марак, стала магчымай пасля таго, як Андрэй і Аксана Рагач, супрацоўнікі названага НДІ, паказалі выдатныя вынікі ў працы над адным з праектаў Нямецкай службы акадэмічных абменаў (DAAD).

На думку спецыялістаў, выкарыстанне спектрафлюараметра ў навуковых даследаваннях НДІ фізіка-хімічных праблем БДУ дасць сур'езны штуршок для далейшых распрацовак у галіне вывучэння структуры розных рэчываў.

ПАДЗЕЯ

АДБЫЎСЯ ПЕРШЫ ВЫПУСК ВАЕННЫХ ПСИХОЛАГАЎ. Чатыры гады назад у беларускіх Узброеных Сілах была створана сацыяльна-псіхалагічная структура.

Сёння ўжо можна гаварыць пра тое, што работа вайсковых псіхолагаў дае значныя вынікі. У немалой ступені дзякуючы данай структуры ўдалося дабіцца скарачэння злычынстваў і здарэнняў, аздаравіць маральную атмасферу ў калектывах. Характэрны паказчык — за апошнія гады ў 2,5 разы знізілася колькасць самагубстваў. А ў часцях, падраздзяленнях, дзе ў штаце ёсць псіхологі, наогул не было выпадкаў суіцыду.

Аднак зараз у арміі каля чвэрці пасада псіхолагаў вакантныя. Але, думаемся, гэта праблема будзе вырашана. У Ваеннай акадэміі адбыўся першы выпуск спецыялістаў данага профілю. 25 курсантаў атрымалі лейтэнанцкія пагоны і дыпламы сацыяльных педагогаў-псіхолагаў.

Генадзь ХУДЗІНСКІ.

АКТУАЛЬНА

КНІГІ СТАНУЦЬ БОЛЬШ ТАННЫМІ. АКРАМЯ РЭКЛАМНЫХ І ЭРАТЫЧНЫХ

2 чэрвеня Прэзідэнтам Рэспублікі Беларусь прыняты ўказ "Аб некаторых мерах па забеспячэнні насельніцтва рэспублікі кніжнай прадукцыяй, звязанай з адукацыяй, навукай і культурай, і аб дзяржаўнай падтрымцы нацыянальнага кнігавыдання ў 2000—2001 гадах". У адпаведнасці з указам, названая катэгорыя кніг вызваляецца ад падаткаў на прыбытак, дабаўленую вартасць і рэнтнага збору. У выніку кошт паліграфічных паслуг знізіцца адразу на 8—10 працэнтаў, а цана кнігі — на 15—20 працэнтаў. Што асабліва важна, найбольш зніжэння цэны на малатыражную літаратуру, да якой адносіцца і беларускамоўная. Акрамя новай ільготы, захоўваюцца і ранейшыя — дзяржаўныя субсідыі ад 50 да 100 працэнтаў.

Па словах намесніка старшыні Дзяржаўнага камітэта па друку Станіслава Нічыпаровіча, указ прыняты вельмі своєчасова. Напрыклад, у Расіі аналагічны закон дзейнічае ўжо некалькі гадоў, і канкурыраваць з расіянамі рабілася ўсё цяжэй і цяжэй. А пасля таго, як у нас быў уведзены дваццаціпрацэнтны падатак на дабаўленую вартасць, паліграфія Беларусі ўвогуле страціла ўсялякую канкурэнтаздольнасць. (Для параўнання: у Расіі ПДВ на кніжную прадукцыю няма ўвогуле, у іншых еўрапейскіх краінах ён не перавышае 3—5 працэнтаў.) У выніку да апошняга часу ішоў рэзкі адток заказчыкаў, а 80 працэнтаў кніжнага асартыменту складалі кнігі расійскіх выдавецтваў.

Зараз Дзяржаўны камітэт па друку працуе над механізмам рэалізацыі гэтага ўказа. Савет Міністраў павінен зацвердзіць пералік паліграфічнага абсталявання і матэрыялаў, якія падлягаюць вызваленню ад ПДВ, і вызначыць парадак і крытэрыі вылучэння кніжнай прадукцыі, звязанай з адукацыяй, навукай і культурай. Мяркуючы па ўсім, гэта будзе вялікі спектр літаратуры — за выключэннем кніг рэкламнага і эратычнага характару.

Нэлі ПРЫВАЛАВА.

● Раман КАБЯК, БелТА.

Баранавіцкая птушкафабрыка за апошнія гады павялічыла пагалоўе птушкі з 200 да 600 тысяч. Летась на фабрыцы атрымана 146 мільёнаў штук яек. Прадпрыемства мае дваццаць фірменных магазінаў.

Аднак апошні час на фабры-

цы ўтварыліся залежы дыетычнага прадукту. Гандаль аддае перавагу больш танным яйкам з Расіі або з суседняй Польшчы. Прадпрыемства шукае выйсце.

НА ЗДЫМКУ: птушніца Лідзія ЛУКАШАВА працуе на новай птушкаферме, дзе ўтрымліваецца 19 500 нясушак пароды "беларуская карычневая".

КОРАТКА

КВАТЭРЫ ПАТАННЕЮЦЬ. Магчымым напрамкам прыросту жылога фонду ў бліжэйшы час стане яго рэканструкцыя з надстройкай дадатковых паверхаў. Пры гэтым эканомія матэрыяльных рэсурсаў складе 25—40 працэнтаў, а выдаткі на стварэнне інжынернай інфраструктуры зніжэння, прыкладна, у 1,5 раза. Па даных Мінскбудархітэктуры, 1 квадратны метр у такіх кватэрах будзе каштаваць амаль на 20 працэнтаў ніжэй, чым у дамах, якія будуцца на неасвоеных тэрыторыях.

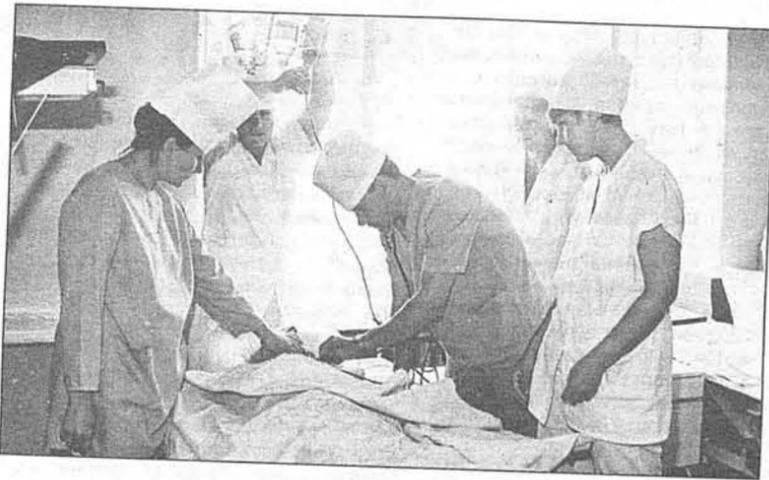
Дарэчы, па даручэнню Савета Міністраў Мінскбудархітэктура распрацавала свае прапановы па рашэнню жыллёвай праблемы. Адна з іх — зрабіць упор на развіццё пазабюджэтнага фінансавання жыллёвага будаўніцтва. У прыватнасці, перспектывымі названы сістэмы іпатэчнага крэдытавання (крэдыты пад залог нерухомасці) і будаўнічых

зберажэнняў. За кошт гэтых сродкаў у бліжэйшыя 10 гадоў плануецца забяспечыць усіх, хто мае патрэбу ў жыллі.

НА ДУМКУ МІХАІЛА ЧЫГІРА, АПАЗІЦЫЯ НИЧОГА НЕ ПАТРАБУЕ, АКРАМЯ СВАБОДНЫХ ВЫБАРАЎ. "Апазіцыя нічога не патрабуе, акрамя свабодных, празрыстых выбараў", — так заявіў журналістам экспрэм'ер беларускага ўрада Міхаіл Чыгір. Размаўляючы з прадстаўнікамі прэсы перад сустрэчай з парламентарыямі вядучых еўрапейскіх структур, якія прыбылі ў Мінск з мэтай правядзення кансультацый з рознымі галінамі ўлады і апазіцыяй, ён заўважыў, што толькі адкрытыя, дэмакратычныя выбары дадуць магчымасць Беларусі годна прадстаўляць сябе ў сусветным супольніцтве.

САЦЫЯЛЬНЫ РАКУРС

У Рэспубліканскім шпіталі інвазідаў вайны штогод папраўляюць сваё здароўе больш за дзесяць тысяч чалавек. Тут аказваюць усе віды спецыялізаванай медыцынскай дапамогі і вядуць усебаковае абследаванне хворых, шырока прымяняючы дасяг-

ненні медыцынскай навукі. НА ЗДЫМКУ: у аддзяленні рэанімацыі ў час абходу і агляду хворых урач Міхаіл ЛАРЫН і медыцынскія сёстры Ірына ЮРЧУК, Ганна КУЛІКОВА, Галіна КАЗЛОВА і Вольга ГРЫБОУСКАЯ.

Фота БелТА.

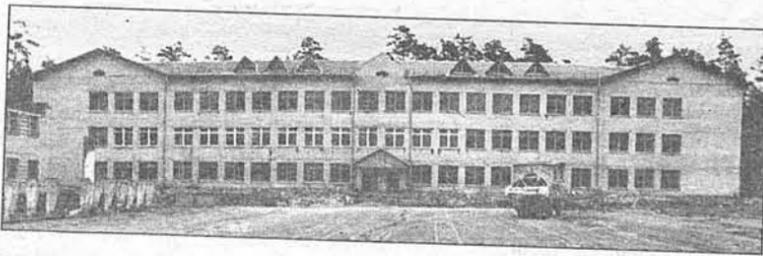
ПРАФТЭХВУЧЫЛІШЧА Ў... КАЗАРМЕ

Не было б, як гавораць, шчасця... Ды вывад расійскіх войскаў дапамог. Застаўся ў Жыткавічах пасля гэтага цэлы воінскі гарадок з казармай, будынкамі штаба і сталавай, гаспадарчымі забудовамі. Не прападаць жа дабру, калі ў горадзе не хапае месцаў для школьнікаў, цесна ў прафтэхвучылішчы і яго інтэрнаце. Казарму вырашылі перабудаваць у ПТВ, у штабе размясціць новую школу, астатнія памяшканні аддаць пад інтэрнат. Зараз тут заканчваюцца рамонтныя работы, завозіцца мэбля.

НА ЗДЫМКАХ: маляры Алена КРАМЕНСКАЯ і Алена РУБІС заканчваюць фарбаваць вокны; так будзе выглядаць прафтэхвучылішча ў Жыткавічах.

Фота Сяргея ХАЛАДЗІЛНА.

АБАВЯЗАК КОЖНАГА

ПА СТАНУ НА 1 МАЯ 2000 ГОДА ДЭКЛАРАВАННЕМ СУКУПНАГА ДАХОДУ ў БЕЛАРУСІ БЫЛО АХОПЛЕНА 210 ТЫСЯЧ 489 ЧАЛАВЕК. Па выніках пераліку, больш за 90 тысяч грамадзян прыйшлося правесці даплату па даходнага падатку. Яго сума складала 720,2 мільёна рублёў. У

той жа час амаль паўтары тысячы фізічных асоб прыцягнуты да адміністрацыйнай адказнасці за ўхіленне ад падачы дэкларацыі. Ім прад'яўлены штрафы на 29 мільёнаў рублёў. А некаторым падаткаплацельшчыкам грошы нават будуць вернуты.

ФЕСТИВАЛІ

Сведкамі яркага і маляўнічага відовішча сталі ў адзін з выхадных дзён гасці салігорскага Палаца культуры вытворчага аб'яднання "Беларускаліт". А падаравалі ім гэтае свята дзіцячыя і юнацкія калектывы, што сабраліся тут на ІІІ абласны фестываль харэаграфічнага мастацтва Міншчыны "Карагод сяброў".

Присутных прыемна ўразіў высокі прафесіяналізм юных танцораў, іх умненне раскрыць нацыянальны асаблівасці беларускага танца, удалы пошук сучасных харэаграфічных форм і мастацкіх прыёмаў. І гэта не дзіва, бо ўдзел у фестывалі прымалі ў асноўным харэаграфічныя калектывы, якія носяць ганаровае званне "ўзорны".

Арганізатары фестывалю — упраўленне культуры Міннаблвыканкама, абласны цэнтр народнай творчасці і аддзел культуры Салігорскага гарвыканкама з пастаўленай задачай актывізацыі развіцця беларускага танцавальнага мастацтва, распаўсю-

«КАРАГОД СЯБРОЎ» У САЛІГОРСКУ

джання лепшых узораў харэаграфіі, стымулявання творчай дзейнасці і ўмацавання сувязей паміж танцавальнымі калектывамі паспяхова справіліся, што і пацвердзілі танцавальныя праграмы юных канкурсантаў, якія ўмела і яскрава ўвасобілі беларускую нацыянальную тэму.

Аўтарытэтныму журы на чале з заслужаным дзеячам культуры, кіраўніком харэаграфічнага ансамбля "Крупіца" Рыгорам Чорным няпроста было вылучыць лепшых з лепшых у гэтым іскрыстым "Карагодзе сяброў". Але пераможцы названы, і лаўрэаты атрымалі заслужаныя ўзнагароды.

У намінацыі за высокае выкананне майстэрства і сцэнічную культуру лепшым прызнаны ўзорны харэаграфічны ансамбль "Раўніца" школы № 2 з горада Барысава. Адзначаны і яго кіраўнікі: Наталля Русак-

віч — за творчы пошук сучасных харэаграфічных форм і сродкаў і Наталля Буйко — за лепшую балетмайстарскую работу.

За мастацкі ўзровень рэпертуару, яго адпаведнасць узроставым асаблівасцям выканаўцаў быў адзначаны харэаграфічны ансамбль школы № 12 з Салігорска. У гэтай жа намінацыі прызёрам стаў і ансамбль танца "Расінка" Старадарожскай дзіцячай школы мастацтваў. Вылучыўся арыгінальнай рэжысурай у вырашэнні харэаграфічных праграм і салігорскі тэатр танца, якім кіруюць супругі Цемчэны. Ансамбль "Дзяцінства" цэнтра дзіцячай творчасці Барысава стаў лепшым у намінацыі за ўвасабленне дзіцячай тэмы ў харэаграфічных пастановках, а вось ансамбль "Ігменчанка" Чэрвеньскай школы мастацтваў, што вызначыўся ў той жа намінацыі, рэкаменда-

ваны да прысваення ганаровага звання "ўзорны".

Парадаваў прысутных сваёй цікавай і разнастайнай праграмай харэаграфічны ансамбль "Іскарка" Палаца культуры ВА "Беларускаліт", які, пакуль журы падводзіла вынікі, дэманстравалі гасцям фестывалю сваё высокае танцавальнае майстэрства.

Падвая рысу пад гэтым яркім харэаграфічным відовішчам выконваючая абавязкі дырэктара абласнога цэнтра народнай творчасці Раіса Вайцяхоўская, на думку якой, фестываль, дзякуючы падтрымцы мясцовых улад, прыжыўся на гасціннай салігорскай зямлі і са сваёй галоўнай мэтай — аб'яднаць юных танцораў у адну вялікую сям'ю, зрабіць іх добрымі сябрамі, паспяхова справіўся.

Аляксандр ДЫНКАЎ.

ПАМЯЦЬ

З ГІСТОРЫІ ВЁСКІ ПАДГОР'Е

Падгор'е — тыповая вёска ў лясістай мясцовасці Беларусі. Размешчана яна ў Клічаўскім раёне Магілёўскай вобласці побач з чыгункай Магілёў — Асіповічы. Некалі гэтыя землі належалі польскаму пану Шыманскаму. У часы Сталыпінскай рэформы беззямельныя і малазямельныя сяляне вёска Усакіна і Дубно купілі ў яго неасвоеную палі. Купілі ў крадзят і чатыры гады распрацоўвалі пад пашню і сенажаці. І толькі ў 1910 годзе пачалі перасяляцца сюды на пастаяннае месца жыхарства.

Вось так і з'явілася на тапаграфічных картах невялікая, акружаная лесам і балотамі вёска Падгор'е. У 1940 годзе тут уздоўж адной шырокай вуліцы, па абодвы яе бакі, размясцілася 26 двароў. Колькасць пастаянных жыхароў складала каля 130 чалавек. Калі ў вёсцы жыццё больш-менш наладзілася, а саўгас імя Красіна, размешчаны на землях Падгор'я і Развадава, стаў моцнай гаспадаркай, пачалася вайна.

Не паспелі жыхары вёскі як належаць усвядоміць, што адбываецца, як у пачатку ліпеня 1941 года ў Падгор'і апынуліся немцы. Іх наступленне было такім імклівым, што ваенкамат не паспеў прызваць у армію рэзервістаў. У Падгор'і ўсе мужчыны прызыўнога ўзросту засталіся дома і не ведалі, як ім быць. Праўда, акупацыйныя ўлады спрабавалі завербаваць іх у паліцыю: маўляў, для абароны сваіх сем'яў. Нічога не атрымалася, ніхто ў паліцыю не пайшоў. Адны падаліся ў партызаны, іншыя проста пахаваліся ад акупантаў у лясх.

У канцы ліпеня ў лесе недалёка ад Падгор'я быў знойдзены труп немца. Таму карнікі нечакана з'явіліся ў вёсцы, сабралі людзей і запатрабавалі ад іх выдаць забойцу. Але ў Падгор'і не ведалі, хто здзейсніў такі ўчынак. Тады карнікі ўзялі самых моцных мужыкоў у заложнікі і прыгразілі: "Зараз прыедзе камісар паліцыі акругі, і ўсім ім будзе капут!"

Высокага начальніка чакаць прыйшлося нядоўга. Калі да месца мяркуемай экзекуцы падкаціла машына і з яе выйшаў камісар паліцыі, вёска анямела. Гэта быў Барчак, немец па нацыянальнасці, які да вайны працаваў у саўгасе імя Красіна галоўным механікам. Мужчын-заложнікаў ён ведаў не толькі ў твар, але нават і па бацьку. Усе замерлі, што ж будзе?! А потым жанчын і дзяцей прарвала: яны пачалі плакаць, кланяцца Барчаку ў ногі і прасіць, каб адпусціў невінаватых людзей. Барчак доўга маўчаў, відаць, думаў, як яму паступіць. Затым, падняўшы

галаву, гучна сказаў: "Мужыкоў адпусціце! А вы ўсе: да партызан не хадзіце, новым уладам не супраціўляцца, а дапамагаць. Мы наладзім тут новае жыццё, і ўсё будзе добра!" На судзе пасля вайны, згадваючы гэты эпізод, Барчак адзначыў, што яму было сорамна перад добра знаёмымі людзьмі і, адчуваючы невінаватасць заложнікаў, ён адпусціў іх.

Здарэнне з заложнікамі было толькі пачаткам. Да падгорцаў пастаянна наведваліся паліцаі і нямецкія гаспадарнікі з паборамі. Забіралі коней і іншую скаціну, выграбалі, хто не паспеў схваць, хлеб і бульбу, часта насільна застаўлялі мужыкоў выконваць на карысць акупантаў гаспадарчыя працы.

З першых дзён акупацыі карнікі пачалі палываць на камуністаў і камсамольцаў. Ім удалося высачыць Д. Беляка, старшыню калгаса. Пазней імі быў расстраляны з усёй сваёй сям'ёй П. Манянок, старшыня Доўгаўскага сельсавета.

Самая ж гучная падзея, што ўзрушыла ўсіх падгорцаў і жыхароў навакольных вёсак, здарылася ў 1942 годзе. Шостага красавіка партызанскія атрады Клічаўшчыны ў суседняй вёсцы Развадава далі бой атраду нямецкіх карнікаў, які прыбыў сюды з вёскі Доўгае, каб нанесці ўдар па партызанам, што размясціліся ва Усакінскіх лясх. Бой ішоў цэлы дзень. Няма пагела там партызан, але і немцы панеслі вялікія страты. Пасля гэтага бою многія падгорцы пакінулі вёску і са сваімі пажыткамі збеглі хто куды — пераважна ў іншыя вёскі да сваякоў або знаёмых. Разуменлі, што немцы прыйдуць распраціцца з імі за дзёрзкую вылазку партызан. І не памыліліся. Праз тры дні карнікі наляцелі на Падгор'е, спалілі ўсё, а людзей, якія засталіся там, забілі. А тыя, хто застаўся жывым, былі ў шоку і ў Падгор'і больш не з'яўляліся да самага вызвалення Чырвонай Арміяй.

Лета 1942 года многія падгорцы правялі ў лесе недалёка ад лагера партызан і пад іх прыкрыццём. Там яны разам з партызанамі перажылі летнюю блакаду, наладжаную акупантамі. На зіму з дзецьмі і старымі паразыходзіліся

зноў па навакольных вёсках, а летам 1943 года — зноў у лес. І так да сярэдзіны ліпеня 1944 года, да прыходу Чырвонай Арміі.

Пасля вызвалення Падгор'я і суседніх вёсак ад фашыстаў падгорцы, якія засталіся ў жывых, змучаныя страхам за сваё жыццё і бадзяннем па лясх і балотах, брудных, абарваных, але шчаслівых ад таго, што нарэшце пазбавіліся жаху акупацыі, вярнуліся ў вёску і пачалі абжываць свае папалішчы.

У хуткім часе палывы ваенкамат мабілізаваў на вайну ўсіх здаровых мужчын, у вёсцы засталіся адны жанчыны, старыя і дзеці. Дапамагаючы адзін аднаму, яны неяк пубудавалі сабе зямлянку, курані і так пражылі ў іх да заканчэння вайны.

Ну а як склаўся лёс тых, хто ў складзе Чырвонай Арміі ваяваў на фронце Вялікай Айчыннай? Да шасцярых, што служылі ў арміі да вайны, у 1944 годзе дабавілася яшчэ 10 падгорцаў. Трох маладых хлопцаў змагаліся з фашыстамі ў партызанскіх атрадах. Такім чынам, ваявала на розных франтах 19 чалавек. Вярнуліся з вайны дадому 15, чатыры воіны загінулі, прычым адзін з іх — Сямён Заяц — у Брэсцкай крэпасці. З тых, хто застаўся ў жывых, чацвёрта закончылі вайну ў афіцэрскіх пагонах: маёр-связіст, капітан-артылерыст, капітан і старшы лейтэнант — танкісты; усе ў ордэнах і медалях. Танкіст Іосіф Заяц службу ў арміі скончыў у чыне палкоўніка, камандзіра танкавай дывізіі, з 24-ма ордэнамі і медалямі. Пётр Бяляк перад выхадам на пенсію служыў у польскай арміі начальнікам сувязі воінскага злучэння ў званні палкоўніка. Мне да звальнення ў запас давалася быць намеснікам начальніка штаба артылерыйскай дывізіі ў чыне маёра, у запасе прысвоена званне "падпалкоўнік".

Усёго ў час вайны загінула ад рук нямецкіх карнікаў і склапа галовы на фронце васемнаццаць падгорцаў — пятая частка насельніцтва вёскі. Нашчадкі захоўваюць памяць пра іх, ведаюць, чаму аднавіліся дачасна пайшлі з жыцця.

Іван ЗАЯЦ,

Магдова.

ЗДАРЭННІ

ВЫБУХ НЕ АДБЫЎСЯ

Літаральна цудам удалося пазбегнуць катастрофы на чыгунке ля вёскі Халаднікі Калінкавіцкага раёна, дзякуючы апэратыўным дзеянням супрацоўнікаў МНС.

Ад дзжурнага па станцыі паступіла паведамленне пра загаранне цеплавоза, які належаў Гомельскаму аддзяленню Беларускай чыгункі. Чыгуначны састаў з 35 цыстэрнамі бензіну па 60 тон, 65 цыстэрнамі з гаруча-змазачнымі матэрыяламі і 30 цыстэрнамі дызельнага паліва па 120 тон рухаўся ад станцыі Калінкавічы да станцыі Жлобін. Цеплавоз, які загарэўся з-за перагрэву масленага дрэзнажнага бачка, свочасова быў адчэплены ад "узрыўнога" саставу і адгнаны на небяспечную адлегласць. Рух на чыгуначнай магістралі не парушыўся, а паспеўшыя падраздзяленні МНС патушылі агонь і ліквідавалі пагрозу выбуху.

ПРЕЗЕНТАЦЫЯ: ТВОРЧЫЯ СТАСУНКІ Рыгора БАРАДУЛІНА і Васіля БЫКАВА

Народны паэт Беларусі Рыгор Барадулін не аднойчы — вершакі, публіцыстыкай — сведчыў пра свабі захаванне Быкавым. І прозай яго, і ўчынкамі, пазіцыяй. Фактычна спалучаўся погляд уласнабарадулінскі — як чалавека, які сябра Васіля Уладзіміравіча, ды погляд, светабачанне мастака слова, літаратара. Тама Быкава стала неад'емнай тэмай у творчасці Рыгора Барадуліна.

Будуць часам ідалы расшчучаны, Свет разумы стомліца ад крыкаў. Васільком у жыццё Беларускае Назайсёды застанецца. Быкаў!

Новая кніга Р. Барадуліна — "Лісты ў Хельсінкі", складаецца з трох частак. Першыя дзве —

ВЫСОКАЯ ПАЭЗІЯ ЧАЛАВЕЧАГА ІСАВАННЯ

"Лісты з Вушачы" і "Лісты з Менску" — змяшчаюць вершы Барадуліна. У другой — "Водгалас" — малюнкі Васіля Быкава. У прадмове да кнігі, тыраж якой, заўважым, 3 000 экзэмпляраў (з'яўляе для беларускай паэзіі ў апошнія гады ўнікальна), В. Быкаў у многім тлумачыць народжанне "Лістоў у Хельсінкі": "Так, паэзія ня можа абыйсці без напісанага (выдрукаванага) радка, таму Рыгор Барадулін паўтарае гадзі пісаў вершаваныя лісты ў Фінляндню. Вядома, што ростанне абстрае папучыці — да каханай, сябра або Радзімы — і часам нараджае шэдэўры вершаванай паэтычнай думкі. У гэтай невялікай кніжцы безліч самых сур'ёзных думак і самай высокай паэзіі чалавечага існавання. Натуральна, што прэзакі ў гэтым сэнсе ня можа спаборнічаць звыклімі сродкамі і абраў ня надта традыцыйны спосаб дыялога — выяўленчы. Атрымалася ня дужа гарманічна і стыльва (можна, нават дызгарманічна), але часам і ў дызгармоніі ёсць свабоды і прывабнасці. Зрэшты, пра тое ўжо меркаваць не аўтарам, — хай папяркуе чытач, калі такі патрапіцца на нашым пакулі яшчэ не абзюладзеным чытачым шлэху". Сціпла сказаўшы пра дызгармонію, Васіль Быкаў, відавочна, памыліўся. Не толькі пад і прывабнасці прысутнічаюць у збегу вершаў і сютунікаў, але — і высокай сілы злучнасці, узаемапрапіканне ад аднаго віду мастацтва да іншага. І яшчэ — малюнкі Быкава і ў пэўнай ступені самадэататковія, вартыя выстаўкі ці асобнага іншага прадстаўлення.

Вершалісты, натхняльнікам якіх з'яўляецца аўтар "Знака бяды" і многіх іншых знакавых для жыцця і мастацтва твораў, — усё ж такі далёка не толькі барадулінскага ілюстрацыя да дружбы з сваім ушацкім земляком. Болей таго: дамаць у такім востры ключы, што гэты кніга-дыялог таленавітых сярбю-творцаў, — шлях самападманліва, згубліва-стратны, надзвычай далекі ад ісціны, ад сапраўднасці.

Сум — нацыяліст. Душа — касмапатка. Радзіма — незачыненая лата. Шпачыны шчыры свіст і туманова свіетка Блуканца нагадаецца зацята. З усіх дарог адна Жаданая — дадому — і ў багацця. і ў набогі-старца. Чакае ўсіх яна. Ня дай Гасподзь нікому Бяз дарогай дарогі той застанца...

(8 жніўня 1998 г.)

А народы болей, чым людзей. Ды яно ня толькі на базары. Дзе яны, прасветленыя твары, Душы, годныя для добрых дзей?

Некалі палюдіцца народ, Люда І на гэтым свеце стане, Вясыціца сонца. Дзень настане. А пакулі усё наадаарот.

І Быкаў дакладна заўважым, пра прысутнасць у вершалістах "безліч самых сур'ёзных думак і самай высокай паэзіі чалавечага існавання". Рыгор Барадулін, вызначыўшы стрыжнявым "персанажым" радзіму, Вушачыну, "думаме вершам".

Барадулін раптоўна ціхі, не гучны. Як быццам іншы Барадулін. Яшчэ ў зусім нядаўніх вершах ён выразна шумлівы, часам дакладна-жорсткі. А тут — праз усё лісты — як быццам размова на прыбзе дзе-небудзь дома, у Вушачах, у Быкаўскай ці Барадулінскай вёсцы-радіцыні. Мо смутак таму прычынай? Смутак, які блукае з вершаў у вершы.

На радзіме расьце трава Няпрытуленага блукання. На радзіме ня сьпіць сава

Дакараньня і дараваньня. На чужыне цвоіце язміні перазяблага захалення. На чужыне жыве ўспамін Незаўважанага змянення. Птушка смутку ў музеі растае. Войк зьяўрае ў працягласць вые. На радзіме чужыя — свае. На чужыне свае — чужыя...

(11 лютага 1999 г.)

У адным з глыбокаэцныкляпедчыных выданняў можна прачытаць пра паэзію Р. Барадуліна: "Стыль Р. Барадуліна вызначаецца прадметным, рэалістычным канкрэтным свабодным, не паэтычным, абстрактна-рамантычнага бачання рэчаіснасці... У прынцыпе пагаджаючыся з гэтымі сухімі радкамі, нельга не заўважыць наступнае. У "Лістах у Хельсінкі" паэт хутэй рамантычна-канкрэты. У вершах — мноства своеасаблівых дэфініцый, духоўных аксіём, не патрабуючых, зразумела, доказаў. Хіба ж жыццёвая рэчаіснасць запрываць востры гэтаму перакананню: "Хапае на гэтым свеце святла, / І цемры хапае. / Усіх нас адсюль / Вымае мятла / Сьляпа". Паэт падводзіць да разваг пра стаўленне грамадства да асобы. І да асобы таленавітай, якая здзісьнілася, выявіла сябе як выдатнага майстра, як геніяльнага творцу. Досыць часта і зараз мы паўтараем традыцыйна-векавое, паўтараем свой уласнаацыянальны вопыт, калі асоба не дадаём, а наадаарот — адбіраем. Шкадуючы, ашчаджаючы павагу і шанаванне, мы самі таго не разумеем, што адбіраем у самах сіяе, у пакаленні — наступнікаў. Яшчэ горай, калі не ўмеём разгледзець асобу, пакучы яе папярэджанне, зразумець і асэнсаваць... Яшчэ ў 1966 годзе ў гутарцы з карэспандэнткам часопіса "Дружба народоў" гапоўні рэдактар "Маладосці" Пімен Панчанка зазначыў: "У радзкіх ганарача, што мы першымі друкуем усё творы Васіля Быкава.

...Васіль Быкаў з яго напружаным, бязлітасна праўдзівым аналізам, строгім да жорсткасці рэалізмам, які, аднак, не хавае яго ўнутрана, глыбіннай рамантычнасці. Інакш, адкуль было б уззяць гэты ачышчальны, праўдашукальніцкі і праўдасцвярджаючы накіраванасці яго твораўсці, якая крэйз і блізка матлоду чытачу — бо ён і сам у душы рамантык і змагар з усялякім злом". Сёння ж...

Алеся КАРЛЮКЕВІЧ.

Год лобвы ўрадзяны На народ. На людзей хапае недароду. Так і ідзе ўсё Праз пень-калоду. Цераж хоча быць калочы дрот.

Некалі палюдіцца народ, Люда І на гэтым свеце стане, Вясыціца сонца. Дзень настане. А пакулі усё наадаарот.

Цяпер, у адрозненне ад Пімена Панчанкі і роўных яму па таленту, мастацкай і жыццёвай смеласці, піаць за лепшае маў-

чаць пра Быкава, публічна не гаварыць пра яго, сапраўды, магчыма, і гранічна жорсткую пазіцыю ў дачыненні да свайго народа, да свайго краіны. Але ён, як мастак, мае права, ён часам і павінен ісці на абстраэцы, ісці наперадзе жыцця... Ён мае права, як мы ўсё ж такі не маем права на будзённа-шэрыя, будзённа-мітуслівыя, паэтычныя ўсвадмлення ролі Быкава ў лёсе Беларусі і лёсе мастацтва ацэнкі творчых і грамадскіх паводзін майстра. Чапу і па якой прычыне мы шкадуем спадчыннікаў Быкава?.. Мне здаецца, што і вершалісты Рыгора Барадуліна, сама ідэя кнігі "Лісты ў Хельсінкі" — адказ на гэтыя шкадаванне.

Асобна — пра раздзел "Водгалас", пра малюнкі Васіля Быкава. Рыгор Барадулін заўважыў у пасляслоўі на вокладцы кнігі: "З нашай Вушачыны і стольнага Менску пісаў у Васільны лісты ў Хельсінкі — у змяшчэнні вырай майго высокага сябра. Малюнкі Васіля Быкава — самавіты водгалас на вершалісты". Малюнкі народнага пісьменніка Беларусі — пра яго жыццё, побыт у Фінляндзі. На першы погляд, у кожнай з работ — сюжэт-драбнічка. Поба з малюнкам — быкаўскі подпіс. Як прыклад: "Зваблы лёд Балтыкі", "Хельсінкі. Уні-версітэт...". Што ёсць сацыялізм?", "У гэтым крсьле і на гэтым балконе пісалася "Яна", "Ня трэба прылашчаць ні вутак, ні людзей...". "На фінскім Купаллі...". І ўсё ж прысутнічае элемент незвычайнага. Простасць Быкава грунтуецца, пэўна ж, на яго мастацкай, яшчэ даважна адукацыі: вучыўся ў Віцебскім мастацкім вучылішчы, на скульптурным аддзяленні. Знаёмства з малюнкамі, уважлівае прачытанне і нагадае пра малюнкі іншага нашага класіка, раскіданага на аўтографрах найперш яго эпісталярнай спадчыны, — малюнкі Уладзіміра Караткевіча. Шкада, мікі іншым, што іх так яшчэ асобным выданнем (за выключэннем публікацый у часопісе "Мастацтва", іншай перыёдыцы) не выдалі. Мо варта парапіцца пра "мастацтвазнаўчы" ці, правільней кажучы, выяўленчую кнігу і Васіля Быкава?.. У ёй, поруч з малюнкамі самога пісьменніка, маглі б быць ілюстрацыі да яго твораў. Чаго толькі вартыя работы аднаго Арлена Кашкурэвіча! Але гэта — як падказка для... закежыных выдаўцоў. Ці на крайні выпадак — для ачынных прыватных...

Заканчыце. Пачатак у № 25 — 27.

РАДАВОД

Ёсць на Беларусі мясціны, якія захапілае архітэктурнымі помнікамі, гістарычнымі падымамі, загадкавымі прыгодніцкімі здарэннямі далёкага мінулага. У ліку іх — старажытны Нясвіж. Маўклівы сведка той свайго даўніны захаваўся ншмат. Сярод найпрыгажэйшых — Нясвіжскі замак, які яго цяпер называюць, палаца-замаквы комплекс. У апошнія гадзі зцаўнаць да Нясвіжа значна ўзрасла: тут прайшлі міжнародныя сімпозіумы, былі створаны міжнародны фонд "Нясвіж", часцей можна ўбачыць артыкулы пра гэты горад у перыядычным друку, калі-нікالی ў выдвештавах выходзяць кнігі, прысвечаныя Нясвіжу, штогод у маі праводзіцца фестываль "Музы Нясвіжа".

Гэта незвычайны горад-помнік. Вядомы мастацтвазнаўца і вучоны Анджей Цеханавецкі назваў Нясвіж цэнтрам сусветнай культуры на беларускіх землях. І атрымліваецца, што на пытанне "З чаго пачынаецца Радзіма?" мы можам адказаць і так: "З Нясвіжа". Можна дзень, у любое надвор'е ў Нясвіж можна сустрэць турыстаў: айчынных і з замежжа, блізкага і далёкага. Асабліва часта яны гуртуюцца ля велічных будынкаў касцёла, замка Радзівілаў, ратушы, кляштара бенедыкцінак.

Значную і важную частку ў канцэпцыі аднаўлення і развіцця Нясвіжа як турысцкага цэнтра складае архітэктурна-планавая рэканструкцыя і аднаўлення асяроддзя гістарычнай часткі горада. Гэта і з'яўляецца галоўнай мэтай праекта "Нясвіж 2000", які прапануе ачышчыць удзельнікам архітэктурнай майстэрні "Нясвіж 2000". У рашэнні праекта прымуць удзел студэнты і выкладчыкі архітэктурных школ Беларусі, Польшчы, Германіі, Галандыі. Для іх у Нясвіжы прайшла малая архітэктурная студэнцкая асамблея.

НА ЗДЫМКАХ: на суд глядачу сваю працу прадставіў Сяргей ШЭЙЧАНКА (справа), студэнт архітэктурнага факультэта БДПА; архітэктар Караліна ПТАЧКАВА з Прагі абмяркоўвае праект са студэнтамі БДПА.

СПАДЧЫНА

ВЫСІЛКА КНЯЗЁЎ У ВІЗАНТЫЮ. ДЗЕЙНАСЦЬ ПОЛАЦКАГА ВЕЧА

У адносінах полацкіх князёў з вялікім кіеўскім князем Мсціславам адбыліся далейшыя змены і ўскладненні. У Іпацьеўскім летапісе пра гэты падзеі ведаемлівецца ў двух месцах: коротка пад 1130 годам і больш дэталёва пад 1140-м. В. Тацішчаў, які чытаў полацкі летапіс, апісаў іх больш падрабязна пад 1129 годам. Мсціслаў заклікаў сваё васалаў у поход на паганых каячунікаў-полаўцаў. Полацкі князі з лаянкай адгэтага адмовіліся. Атрымаўшы перамогу над полаўцамі, Мсціслаў вырашыў пакараць полацкіх князёў. Ён накіраваў сваё ваявод аб'явіць "усім палананам ва ўсіх гарадах", што дзеянні іх князёў неадпаведныя. Полацкае веча, асцерагаючыся новага спусташэння, згадзілася з Мсціславам. Князі Давыд, Расціслаў, Святаслаў, два сыны Рагвалода з жонкамі і дзецьмі былі ўзяты ў палон кіеўскім князем і ў лодках пасланы ў Канстанцінопаль (пасля іх вяртанні зсылкі ў 1146 годзе сын Барыса — Рагвалод Барысавіч стаў княжыцём у Друцку). Візантыйскі імператар Іаан, зяць Мсціслава, прыняўшы полацкіх князёў, прызначыў іх у войска, якое ваявала супраць сарачынаў (арабаў), "дзе яны з пахвалой служылі".

У гарады Полацкай зямлі Мсціслаў накіраваў сваіх пасаднічых, а ў Полацк — свайго сына Давыда, актыўнага ўдзельніка пахода 1127 года, які да таго быў князем у Курску.

Пасля смерці Мсціслава Уладзіміравіча (1132 год) яго месца ў Кіеве заняў брат Яраполк. Полацкае веча ў 1132 годзе выбрала сваім князем Васільку Святаславіча, унука Усяслава По-

ШТО ТЫ СІШІ, НЯСВІЖ?

У Нясвіжы жыве цудоўны чалавек, летапісец гэтага старажытнага горада — Клаўдзія Шышыгіна-Патоцкая. Гэта дзякучы ёй пабачыла свет кніжка для шырокага кола чытачоў "Чорная дама Нясвіжскага замка". Чатыры з папавой стагоддзі жыве ў Нясвіжы паэтычная легенда пра Чорную даму, якая штоночы абыходзіць замак, стогне, усклічывае, плача... Пад містычным вобразам дамы тоіцца сапраўдная гістарычная асоба — няшчасная польская каралева Барбара Радзівіл, што праславілася сваёй надзвычайна прыгажосцю і вялікім каханнем.

Пра яе расказваюць старыя кніжкі, рукапісы, яе загадкавую постаць апяваюць паэты, маюючы мастацкі цэнтрам сусветнай культуры і каханнем", — так ахарактарызаваў Барбару Радзівіл вядомы польскі даследчык, аўтар вялікай манарграфіі пра гэтую выдатную жанчыну Збігнеў Куховіч. Барбара Радзівіл засталася ў народнай памяці, вобраз яе ўвайшоў у скарбніцу нацыянальнай культуры. Мянсяліся

палітычныя фармацыі, пакаленні, але імзменнай заставалася ва ўсе часы іла паучыцца і прыгажосці. Колыш б страпіла культура эпохі Рэнесанса без Барбары! У час працання кнігай Клаўдзія Шышыгіна-Патоцкая ездзіла ў Вільнюс. Там яна наадала Кафедральны сабор, у якім эхадзіцца саркафаг Барбары Радзівіл. Каля саркафага лжалі прыгскія кветкі. І калі Клаўдзія Якаўлеўна пацікавілася, хто іх прыняў, супрацоўніца Кафедральнага сабора з лёткім акцэнтам і вялікім горадам прамовіла: "Тут у нас круглы год жывыя кветкі. Бо гэта наша нацыянальна-геранім". Сапраўды, жыла была лобімімі горадам дзядіцтва і цяўтва Барбары Радзівіл. Пасля смерці жонкі Жыгімонт Аўгуст вырашыў увекавечыць яе паміць у якім-небудзь вялікім творы мастацтва, напрыклад, жывапісе. І гэта яму

спрацягвалася аблога Мінска, але Рагвалод так і не здолеў узяць горад. Торкі, паміраючы з голаду, вымушаны былі пешшу вяртацца ў свае наўднёвыя станы. Гэта ж беспаспяхова скончыўся яшчэ адзін паход Рагвалода на Мінск.

У 1161 годзе мінскі князь Валадар Глебавіч з дапамогай літоўцаў нанёс цяжкое паражэнне полацкаму князю Рагвалоду пад Гарадцом (дакладнае месцазнаходжанне населенага пункта не вызьветлена, найбольш верагодна, што ён размяшчаўся там, дзе

ПРА ДРУЦКІ І КНЯСТВЫ ПОЛАЦКАЙ ЗЯМЛІ

даўно знаходзіцца вёска Высокі Гарадзец і Нізкі Гарадзец Талачнскага раёна, прыкладна за 40 кіламетраў ад Друцка). Рагвалод уцёк у сваё былое уладанне Друцк, бо вяртацца ў Полацк ён баўся з-за таго, што ў бітве загінула шмат палачан. У Полацку са згоды веча стаў княжыцём Усяслаў Васількавіч, які да гэтага быў віцебскім князем.

Як і было вырашана, вялікі князь кіеўскі Святаслаў Усеваладавіч, таксама герой "Слова пра паход Ігаравы", вяртаючыся з сынама з Ноўгарада, накіраваўся да горада на Друцк, каб падтрымаць чарнігаўска-северскіх князёў. Напэўна, арганізатар паходу ўжо ведалі, што да іх далучацца полацкі, віцебскі, іззэжэнна Усяслаў Васількавіч, а таксама "літва" і "ліб". У адпаведнасці з чарнігаўскімі князямі. У 1181 годзе (у Іпацьеўскім летапісе недакладна 1180 год) на Друцк быў зроблены вялікі каапіцыны паход князёў, падрабязна апісаны ў летапісе.

Чарнігаўскі князь Яраслаў Усеваладавіч і северскі князь Ігар Святаславіч (герой "Слова пра паход Ігаравы") "сдумалі" напасці на Друцк, выкарыстаўшы для гэтага полаўцаў.

Старадаўнія ўпрыгажэнні.

У 1167 годзе мінскі князь Валадар Глебавіч выступіў супраць полацкага князя Усяслава Васількавіча. Ён разграміў полацкае войска і, заклочыўшы з полацкім веча дамову, замацаваўно хрэсьцінае палаваннем, стаў княжыцём у Полацку. Неўзабаве Валадар Глебавіч накіраваўся з дружнай войскай на ўласныя сілы, Рагвалод напарасіў дапамогі ў Кіеве. Праз год ваенныя дзеянні аднавіліся. Кіеўскі князь Расціслаў Мсціславіч прыслаў Рагвалоду 600 казачунікаў-торкаў. Шасць тыдняў

у дапамогу. Цудоўны, успаўлены Адамам Міцкевічам абраз Маткі Боскай Астрабрамскай у Вільні быў намаляваны менавіта з партрэта Барбары Радзівіл. У беларускіх тэатрах сёння ідуць спектаклі пра Барбару Радзівіл: "Барбара Радзівіл" Раісы Баравіковай і "Чорная панна Нясвіжа" Аляксея Гардарава. У гэтай загадкавай постаці пераплаліся матывы кахання і смерці, ёсць у ёй смутак і няшчасце, але ж ёсць таксама вялікая радасць.

Віктар ЯГОРЧАНКА.

Значную і важную частку ў канцэпцыі аднаўлення і развіцця Нясвіжа як турысцкага цэнтра складае архітэктурна-планавая рэканструкцыя і аднаўлення асяроддзя гістарычнай часткі горада. Гэта і з'яўляецца галоўнай мэтай праекта "Нясвіж 2000", які прапануе ачышчыць удзельнікам архітэктурнай майстэрні "Нясвіж 2000". У рашэнні праекта прымуць удзел студэнты і выкладчыкі архітэктурных школ Беларусі, Польшчы, Германіі, Галандыі. Для іх у Нясвіжы прайшла малая архітэктурная студэнцкая асамблея.

НА ЗДЫМКАХ: на суд глядачу сваю працу прадставіў Сяргей ШЭЙЧАНКА (справа), студэнт архітэктурнага факультэта БДПА; архітэктар Караліна ПТАЧКАВА з Прагі абмяркоўвае праект са студэнтамі БДПА.

Мінскім князем на той час быў брат Расціслава — Валадар Другі яго брат Усевалад атрымаў княжанне ў Заслаўі. Такім чынам, Расціслаў Глебавіч у 1158 годзе (у летапісе 1159)

та паражэнне паклала канец дзейнасці мінскага князя Валадара Глебавіча на аб'яднанню Полацкай зямлі, да чаго ён імкнуўся.

ДРУЦК У СУТЫКНЕННІ З НОВАЙ КААЛІЦЫЯЙ КНЯЗЁЎ У 1181 ГОДЗЕ

На працягу XII стагоддзя ў Друцку абсагнаваліся нашчадкі Гарадцом Чарнадз і яго сына Барыса — князі Барысавічы. Тут княжыў Глеб Рагвалодавіч — сукюзнік смаленскіх князёў, якія не

вёіўся Святаслаў, і войска пачало рыхтывацца да бою. Аднак князь Давыд пакінуў Друцк і ночку ўцёк у Смаленск, не рыхнуўшы ўступіць у бой з вялікімі спавалодавіч. Тады друцкі князь Глеб Рагвалодавіч пачынуў за лепшае адчыніць вароты горада смаленскаму князю Давыду — сваіму саюзніку, які пасляўся на дапамогу ў Друцк. Яраслаў і Ігар адступілі за Рукі Друцк і сталі ўздоўж яе берагоў 7 дзён без бітвы. Толькі зрэдку прыязджалі воіны з дружныя Давыда і біліся з непрыяцелем. Нарэшце, з'я-

віўся Святаслаў, і войска пачало рыхтывацца да бою. Аднак князь Давыд пакінуў Друцк і ночку ўцёк у Смаленск, не рыхнуўшы ўступіць у бой з вялікімі спавалодавіч. Тады друцкі князь Глеб Рагвалодавіч пачынуў за лепшае адчыніць вароты горада смаленскаму князю Давыду — сваіму саюзніку, які пасляўся на дапамогу ў Друцк. Яраслаў і Ігар адступілі за Рукі Друцк і сталі ўздоўж яе берагоў 7 дзён без бітвы. Толькі зрэдку прыязджалі воіны з дружныя Давыда і біліся з непрыяцелем. Нарэшце, з'я-

ПРА ДРУЦКІ І КНЯСТВЫ ПОЛАЦКАЙ ЗЯМЛІ

мірыліся з чарнігаўскімі князямі. У 1181 годзе (у Іпацьеўскім летапісе недакладна 1180 год) на Друцк быў зроблены вялікі каапіцыны паход князёў, падрабязна апісаны ў летапісе.

Чарнігаўскі князь Яраслаў Усеваладавіч і северскі князь Ігар Святаславіч (герой "Слова пра паход Ігаравы") "сдумалі" напасці на Друцк, выкарыстаўшы для гэтага полаўцаў.

Старадаўнія ўпрыгажэнні.

З АСАБІСТАГА АРХІВА Усевалада ІГНАТОЎСКАГА

Аляксандра ГЕСЬ, вядучы навуковы супрацоўнік Нацыянальнага архіва Радзімы Беларусі.

Улотым 1919 года па рашэнні ЦК РКП(б) Віцебская, Смаленская і Магілёўская губерні былі вылучаныя з БССР і далучаны да РСФСР. Такім чынам Гомельшчына для Беларусі стала замежнасцю, а беларусы на яе тэрыторыі — нацыянальна меншасцю, хоць складалі большасць насельніцтва. Беларуска праца кваліфікавалася як "нацменработа", што стала на ўзровень з юрэйскай, польскай, латышкай і прадвызначала расійскі прыярытэт.

Праграма беларускага адраджэнскага руху апекавалася дзяржавай і найперш мела на мэце нацыянальна-тэрытарыяльную кансалідацыю. Культурная праца на Усходзе, г. зн. на Віцебшчыне, Магілёўшчыне і Гомельшчыне, ставілася ў кантэст задач аб'яднання гэтых тэрыторій у саставе БССР.

Арганізацыя і кіраванне нацыянальнай сістэмай адукацыі ў раёнах пражывання беларусаў на тэрыторыі РСФСР былі ўскладнены на Беларусі кае Цэнтральнае Бюро пры НК РСФСР, якое было заснавана вясной 1921 года. Яно было пасрэднікам паміж губернскімі беларускімі секцыямі і Народным камісарыятам асветы БССР. На Гомельшчыну пасыляліся беларускія падручнікі, газеты. У Мінску былі арганізаваны курсы перападрыхтоўкі настаўнікаў, у Беларусі дзяржаўны ўніверсітэт накіроўвалі на вучобу моладзь з Гомельшчыны. Беларуска прэса, найперш газета "Савецкая Беларусь", сістэматычна асвятляла ход беларускай працы, фарміравала грамадскую думку па гэтай праблеме. Цэнтрам, які рухаў беларускую справу на Усходзе, быў Наркамат асветы БССР і яго нарком Усевалад Ігнатюскі — гапоўны ідэолаг і творца нацыянальнай палітыкі, адзін з кіраўнікоў культурнага адраджэння ў Беларусі.

Дакументы Нацыянальнага архіва дазваляюць зрабіць вывад, што найвялікшым клопатам для Ігнатюскага была Гомельшчына. "Нарком асветы Ігнатюскаму" — значылася на лістах, якія атрымаў нарком з розных куткоў, дзе кампанія пражывалі беларусы. Пісалі людзі, якія верылі яму, спадзяваліся на яго дапамогу як дзяржаўнага дзядзя і добрага чалавека, старэйшага сябра. Гэтыя лісты — каштоўная крыніца для вывучэння Беларускай культурна-асветнай працы на Гомельшчыне. Яны — жывыя сведкі, якія даюць магчымасць адчуць подых далёкіх 20-х гадоў.

У чэрвені 1921 года атрымаў Ігнатюскі ліст з сяла Азяраны Рагачоўска-

га павета ад школьнага працаўніка Д. Бажкова, які ўсхваляена піша пра набалелае:

Наркомпросу Социалистической Советской Белорусской Республики В селе Озеранах Гомельской губ. Рогачевского уезда имеется школа, открытая еще в 1791 г. — по постановлению Варшавского сейма. Школа с начала своего существования была чисто польская, содержалась римско-католическим монастырем, а потом перешла в ведение Российского ведомства просвещения. При школе до настоящего времени сохранился ценный, по моему мнению, архив, где имеются дела на польском и русском языке, начиная с 1819 года. В делах имеются сведения о колонизации и русификации края и взаимной борьбе этих стремлений, ярко отражается судьба самой школы и всего просвещения в Сев.-Заводном крае и русского в связи с Западным временем и политическими событиями страны, как-то: движ. [еня]

Школьный работник Озеранской школы Д. Л. БОЖКОВ.

Працяг будзе.

вёіўся Святаслаў, і войска пачало рыхтывацца да бою. Аднак князь Давыд пакінуў Друцк і ночку ўцёк у Смаленск, не рыхнуўшы ўступіць у бой з вялікімі спавалодавіч. Тады друцкі князь Глеб Рагвалодавіч пачынуў за лепшае адчыніць вароты горада смаленскаму князю Давыду — сваіму саюзніку, які пасляўся на дапамогу ў Друцк. Яраслаў і Ігар адступілі за Рукі Друцк і сталі ўздоўж яе берагоў 7 дзён без бітвы. Толькі зрэдку прыязджалі воіны з дружныя Давыда і біліся з непрыяцелем. Нарэшце, з'я-

"НАЗВАЎСЯ ВЯЛІКІМ КНЯЗЕМ ДРУЦКІМ"

ЗВАРОТНАЯ СУВЯЗЬ

ДЗЯКУЙ, ПАВАЖАНАЯ
Ірына КАЛЯДА!

Жыве ў Амерыцы ў Кліўлендзе наша зямлячка Ірына Смірнова-Каляда, якая пакінула Радзіму амаль 50 гадоў таму. За гэты час і дрэвы вырастаюць, і пакаленні змяняюцца. І толькі не знікае ў сэрцы гэтай жанчыны дума пра Айчыну, будучыню Беларусі.

З 1998 года І. Каляда апліца адпачынак больш за 500 беларускіх дзяцей у Славені. Не сакрэт, што не кожная беларуская сям'я можа сёння адправіць дзіця на аздаруленне, тым больш за мяжу. А пані Ірына дапамагае такім сем'ям. Колькі слоў, цёплых шчырых, сардэчных, выказалі бацькі, чые дзеці былі на адпачынку. Трэба бачыць вочы мазыран Жэні Каваленкі, Яны Кароль, Машы Жураўскай, Юлі Сяпіжук, якіх апакаюць пенсіянеры, каб зразумець глыбіню ўдзячнасці гэтай жанчыне. Словы ўдзячнасці дасылаюць ёй і бацькі дзяцей з Брагінскага раёна, якія жывуць на забруджанай радыёнуклідамі тэрыторыі.

Дасылаю некаторыя лісты бацькоў і дзяцей. Вельмі хацелася б, каб пра дабрачыннасць Ірыны Каляды ведалі ўсе беларусы зямлі.

З павагай да Ірыны Смірновай-Каляды ад імя бацькоў дырэктар праграмы "Славенія" Рэспубліканскага цэнтру "Роднік" Н. ВІХОР.

Гомельская вобласць, г. Мазыр.

Поважанае пані Ірына!

Піша вам **САПІЖУК Юля**. Мяне выхоўвае бабуля і не можа апліць дарагі адпачынак за мяжой. Мы з бабуляй вельмі ўдзячныя Вам за тое, што арганізавалі для такіх, як я, адпачынак у Славені. Там вельмі добра. Хай Вам

Бог дае здароўя і шчасце. Дзякуй вялікі!

Добры дзень, шаноўная Ірына!

Мы з сынам Максімам жывём у горадзе Мазыры, адным з найстаражытных мястэчак на Беларусі. Да аварыі на Чарнобыльскай АЭС яго называлі беларускай Швейцарыяй.

У бягучым годзе мы даядаліся пра Вас, пра Вашу міласэрнасць і дабрыню. Пачуццё ўдзячнасці за вашы клопаты падштурхнула напісаць гэтыя радкі.

Сын вучыцца ў 5 класе агульнаадукацыйнай школы № 9, стан здароўя ў яго не вельмі добры. У студзені 2000 года адміністрацыя школы паведаміла, што ў Славені функцыяніруе аздаруленчы пансіянат для дзетак, прычым дапамога ажыццяўляецца па Вашай волі і на Вашыя сродкі.

Я працую інжынерам на вузле сувязі, але паслаць Максіма дзеля аздарулення за межы Беларусі не маю магчымасці.

Дзякуючы Вашым шчырым клопатам, Максім палепшыў здароўе ў Вашым пансіянаце. Гэты адпачынак пакінуў незабыўны след у ягоным жыцці. Штодзень кажа, як цудоўна было ў Славені, як шчыра і па-бацькоўску цёпла даглядалі іх выхавальнікі, як клапацілася пра іх кіраўніцтва пансіяната.

Мы шчыра ўдзячныя Вам за самаадданасць, за тую дапамогу, дзякуючы якой нашы дзеці маюць магчымасць палепшыць стан свайго здароўя ў такім цудоўным куточку зямлі.

Жадаем Вам моцнага здароўя і доўгіх год жыцця.

З павагай

*Наталля БАРДАШЭВІЧ,
Максім БАРДАШЭВІЧ.*

Поважанае спадарыня Ірына! Мы, бацькі Карневай Волгі, дзяўчынкі з беларускага горада Мазыра, вельмі Вам удзячныя за адпачынак, які Вы арганізавалі для нашых дзяцей.

У час, як Вольга знаходзілася ў Славені, яна адчувала сябе вельмі задаволенай. Свежае паветра, добрае харчаванне, экскурсіі, разнастайныя забавы надойга застануцца ў памяці нашай дачушкі. Яшчэ раз вялікае Вам дзякуй і жадаем Вам здароўя, шчасця, усяго найлепшага.

З павагай да Вас і Ваших родных Павел і Людміла КАРНЕЕВЫ.

УКРАЇНА

Харкаўскае рэгіянальнае нацыянальна-культурнае таварыства беларусаў "Белая Русь" віншуе сяброў "ЗБС "Бацькаўшчына" з надыходзячай падзеяй — 10-годдзем з дня стварэння. Жадаем поспехаў!

Паведамляем, што інфармацыю аб дзейнасці Вашай арганізацыі мы атрымліваем з газеты "Голас Радзімы".

Для наладжвання супрацоўніцтва і прыняцця рашэння аб уступленні калектыўным членам таварыства "Белая Русь" у склад "ЗБС "Бацькаўшчына" просім даслаць нам праграму і статут.

У сакавіку адбыўся справядачна-выбарны сход членаў таварыства "Белая Русь". Выбраны новы склад праўлення таварыства і прыняты змены ў Статут. Пасада прэзідэнта таварыства ліквідавана.

Таксама паведамляем, што прэзідэнт Васіль Самуйленка выключаны з членаў таварыства "Белая Русь".

З павагай

*Уладзімір АБРАМЕНКА,
старшыня праўлення
таварыства "Белая Русь".*

З ЦЫКЛА АПАВЯДАННЯЎ

Бліжэй да вечара, перад работай, Уладзімір, як правіла, клаўся перадыхнуць. Праграма дыскатэкі заканчвалася глыбокай ноччу, і ён не дасыпаў. Дыскатэка была эксклюзіўная, дарагая, для "крутых", але праграму рыхтаваў і вёў Уладзімір адзін. Дастойнага дублёра знайсці не маглі, і шэф часам непакоіўся, што будзе, калі вядучы захварэе або з ім здарыцца што-небудзь іншае. Але Уладзімір не хварэў, на работу выходзіў, і праграма пад апладысменты сталых наведвальнікаў пачыналася заўсёды своєчасова.

Тым днём, як часцяком і ў іншыя, пасля запісу са спадарожнікавай сістэмы зборкі апошніх шлягераў стомленасць ад недасыпання ўзла сваё. Ужо амаль машынальна ён аддаў суседу Лёве, які па завядзёнай якраз у гэты час зайшоў да яго, перапісаць у калекцыю падрыхтаваную для работы касету і прылёг, не распранаючыся, на канапу.

Адключыўся Уладзімір адразу...

Ён не ведаў, што ветлівы да непрыстойнасці Лёва, адыхадзячы, дзверы толькі прычыніў і замок не зашчэкнуўся. А Наталля ўкладвала малага спаць і суседа не праводзіла...

Уладзімір знаходзіўся між сном і рэальнасцю. Нешта вострае калола ў жывот. Боль прымусіў расплюшчыць вочы, але сонная свядомасць яшчэ супраціўлялася. Усё ж боль перамог, і ён прачнуўся.

Спачатку Уладзіміру здавалася, што сон працягваецца: хтосьці ў чорным, з нацягнутай на галаву панчохай, прыціскаў да яго жывата нож. Над галавой у гэтым жа маскардзе дыхаў другі. У руках у яго быў рэвальвер. Уладзімір ніколі б не падумаў, што нацягнутыя на галаву калготкі могуць ператварыць чалавека ў нешта незямное, зварынае, у монстра.

— Заб'ю! — прахрыпеў той, што прыставіў нож.

Другі, з "пушкай", дадаў:

— Ляжа-аць!

— Што за клаунада? — вымавіў Уладзімір, падымаючыся, але ўдар рэвальверам па галаве зноў паклаў яго на канапу...

Ён акунуўся ў цемру. Пырснулі і пабеглі-разбегліся іскры. Загарэліся зоркі. Сьхліся ў кола. Успыхнула сонца. Аспяпіла. Ён паволі паплыў па крузе. Закружыўся. Не, не ён. Кружыліся сцены, столь, падлога. Цела пайшло ўразнос. Зараз яно ўзарвецца...

Уладзімір ачнуўся на падлозе.

Двое ў чорным — не зніклі. Але з'явіўся трэці, гэтакі ж блізнік. Ён стаяў у праёме дзвярэй, метры за тры ад канапы, і трымаў Наташу за валасы. Да жончынай шыі другой рукою прыставіў нож. Лязо, пэўна, парэзала ўжо скуру, бо з-пад яго сачылася кроў. Перападоханыя жончыны вочы застылі. Рот разаяўлены. Відаць, нож да Наташы прыставілі, калі яна спрабавала закрычаць.

— Заб'ю! — паўтарыў той, з нажом.

З рэвальверам загадаў:

— Ляжы ціха! Пашкадуй яе, не торгайся. Мы ведаем, ты зможаш...

Уладзімір не разумее, што цяпер галоўнае — выйграць час, не рухацца? Хацеў аглядзець пакой: колькі іх? Але не паспеў і павярнуцца, як тут жа атрымаў удар па разбітай, залітай крывёю, галаве.

Ноч, цішыня. Ён стаіць. У пяску. Пустыня. Міраж. З'яві-

лася Наташа. Яна заводзіць знаёмую песню:

— Навошта табе такая работа? Я ж казала, папярэджвала. Дабегаешся са сваімі касетами і дыскамі. Давядуць цябе гэтыя рок-ідалы. Я адчувала... Цяпер усё...

Міраж знікае. Ён слепне. Зноў ноч. Успышка! Загарэўся экран. Пайшоў фільм. Чорнабелы. Зверху абрушваецца вадаспад. Кадр спыняецца: нехта націснуў "паўзу". Карцінка распаўзлася. Экран страціў межы. Цяпер — ён у кадры. Не, у жыцці. Яму зноў захацелася аглядзецца, але ў мазгу спрацаваў нейкі тармазок, і Уладзімір не паварухнуўся.

І тут ён пачуў:

— Вырадак! Ты грохнеш яго! Можна, ужо грохнуў!

Голас заціх. Заўважыў, усміхнуўся, выдыхнуў:

— Жывы?! Малаток! — І ўжо спакойней.

— Сапраўды, такую прыгажуню нельга адну пакідаць. Добра? А-а? Добра... Цяпер вернемся да нашых бараноў. Усім будзе кайф, калі ты скажаш, дзе ляжаць "бабкі". "Капуста" ў цябе ёсць, мы ведаем, так што, жакей, не траць часу, не прымусай нас уключаць...

Уладзімір глядзеў на расплывістую чорную галаву, якая гаварыла гэта ўсё праз панчо-ху. І за час, пакуль яму тлумачылі, што да чаго, адчуў — ногі яму цяпер не памочнікі. "Як няма іх, — падумаў ён, — палову цела страціў. Шанцаў вырвацца робіцца ўсё менш".

— Уставай. Толькі паціху, — загадала чорная галава.

Цела не слухалася. Памяць пра мінулы боль скавала яго. Бандыты зразумелі гэта і, узяўшы пад рукі, пасадзілі. Руля рэвальвера перамясцілася ад галавы да шыі, нож — да рэбраў. Шанцаў вырвацца паранейшаму не было.

— Ну што, пайшлі? Паказвай, дзе "бабкі".

Яго прыпаднялі, паставілі.

— Ара, гэтая сука не стаіць, — сказаў адзін з "панчаў", што трымалі Уладзіміра. — Можна, яго яшчэ вадой?

— Не. Пасадзіце жакея, няхай перадыхне, падумае. Без нажа ён не страшны.

Уладзіміра апусцілі на канапу.

"Далі сесці, добра. Гэта ша-нец", — прамільгнула ў свядомасці. Ён аглядзеўся толькі вачыма: "Так, іх трое. У пакоі двое і адзін на кухні, трымае Наташу... Падонак застаўся з жонкаю?" Ён памкнуўся ірвануцца, але нешта стрымала яго. Нож. Нож, што ціснуў між рэбрамі.

"А гэты з рэвальверам? Цяпер ён — злева. За ім — балкон. Адчынены. Шанец ёсць... Гэтага злева адшпурнуць паспее. Нож разане па скуры, але гэта дробязь..."

Цела яго сціснулася і, гато-вае да скачка, павінна было рвануцца, але карлік — верхавод тройкі — гэта адчуў, і лязо праткнула скуру і ўвайшло ў цела.

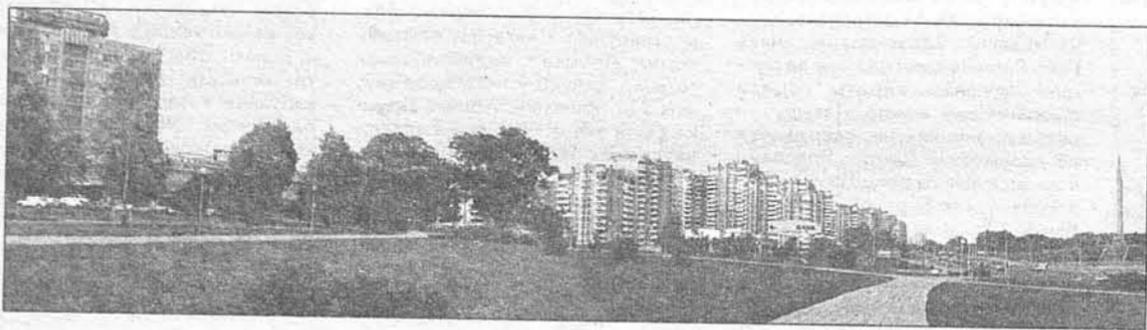
— Так, дружа, я бачу, ты не зразумеў.

— Аус! — паклікаў ён, крыху павярнуўшыся ў бок кухні. — Прыгажуню прывязаў? Малаток! Ідзі сюды. Вазьмі коўдру і накінь на мальца. Можна, тады да бацькі дойдзе...

"Божа, як я мог забыць. Мальш! Наташка яго ўкладвала, калі я засынаў. "Даганяй татку", — шаптала яна яму ў вушка..."

Цела Уладзіміра ператварылася ў спружыну, і тут жа ён адчуў, як лязо ўвайшло глыбей. Болю не было, але вырвацца стала немажліва. Нож ці не на трэць быў у ім.

АСАБІСТАЕ

● Аксана АБАТУРЫНА.

Мінск. У гэтым горадзе прайшло ўсё мае жыццё. Я люблю яго шырокія проспекты, ціхія старыя вулачкі, парк, узбярэжжа Свіслачы. Асабліва пачуцці выклікаюць гістарычныя мясціны горада: Траецкае прадмесце, Няміга, велічныя будынкі Кафедральнага сабора і касцёла святога Роха, іншыя помнікі свайго даўніны, што арганічна ўпісваюцца ў сучасную архітэктуру горада і надаюць яму непаўторнае аблічча.

У адрозненне ад шматлікіх равеснікаў, у мяне ніколі не было вёскі, куды б я магла паехаць на канікулы. Бабуля і дзядуля — карэнныя мінчане. Як я зайздросціла сваім сябрам, слухаючы іх расказы пра вясковае жыццё! Нават саромелася, што ў нас звычайная дача. Але, разам з тым, дачны пасёлак быў для мяне самым цікавым і чароўным месцам у свеце. Менавіта там чула грачыны крык ранняй вясной, бачыла першыя кветкі на праталінах. Кожная паездка за горад становілася сапраўдным святам...

Час ішоў. Я сталела. Хутка праляцелі школьныя гады, і пачалося дарослае жыццё: работа, потым вучоба ва ўніверсітэце, нараджэнне дзяцей. І падарожжы, падарожжы... Я пачыла шмат цудоўных мясцін: Каўказ, Крым, Далёкі Усход, Урал, Прыбалтыку, была за мяжой. Але нічога прыгажэйшага за Нарач, Блакітныя і Браслаўскія азёры, Бярэзінскі запаведнік і Белавежжа не сустрэла.

Адчуванне аднасці з Бацькаўшчынай нараджала боль за яе трагічнае мінулае, шчырае жаданне шчаслівай будучыні і неадольнае імкненне перадаць свае пачуцці вершаванымі радкамі:

*Беларусь ты мая, Беларусь!
Сінявокая, чупая, мілая.
Да цябе ўсім сэрцам імкнусь,
Калі хоць на імгненне пакіну я.*

Фота Віктара СТАВЕРА.

«НЕПАМЯРКОЎНЫЯ... — II»

Пачуліся ўсхліпы, і ён убачыў, як малюсенькія ножкі ўзняліся ўверх, заторгаліся.

«Усё, хопіць, — загадаў ён сабе. — Сынам рызыкаваць — не сабою...»

— Грошы ў шафе, на верхняй паліцы злева.

Трэці выпатрашыў паліцу, пасля наступную — грошай не было.

Нервовы, з рэвальверам, размахнуўся і пасля чарговага ўдару залітае крывёй цела ўпала перад дзіцячым ложкам.

Падаючы, Уладзімір пачуў: «Ёсць!» і прыхапіў за сабой коўдру, што душыла сына...

Цемра. Цяпер усё. Ён сваё ад'ездзіў. Адпрацаваў. Было шмат чаго. Можна, і сапраўды даволі? Ён жа бачыў столькі, што хапіла б на два, тры жыцці! Мажліва, і сапраўды ён выбраў ліміт у Бога?

«Ці так гэта?» — у адчаі Уладзімір асмеліўся спытаць ва Усявышняга.

туман, і ён зразумеў, што вызваліцца не паспее. — Трэба спяшацца».

І ён папоўз да кухні...

Жонку прывязалі да батарэй пад абедзенным столікам. Скручаная вярхоўкамі і з залепным ротам, яна паглядала на яго застылымі ад жаху вачыма. Яе пакуты і боль выклікалі ў ім лютаць, нянавіць, адчай: «Падонкі, сволачы, гады!» Ён падпоўз бліжэй. Асцярожна зняў з вуснаў скотч. Нічога не сказаў, забыўся, што ўмее гаварыць. Сказала Наташа:

— О, Божа!

— Ціха, ціха, — супакойвайце ён яе, хоць разумеў, што дарэмна. — Не глядзі, не трэба, усё будзе добра, — шаптаў ён, не разумеючы, што Наталля не заплюшчыць вочы, гледзячы на яго акрываўленую галаву, грудзі, усё цела.

— Ты не памрэш, ты не памрэш, — ажыла нарэшце яна, горнучыся да яго.

паўтарыў: «Галоўнае — давайце, колькі грошай забралі. Калі сума вялікая, дык паспрабуй выведзець, адкуль яна ў яго. Распытай, дзе ўзяў «бакі» на фінскі скураны плашч, японскі тэлеэк відзікам...»

«Ага, — думаў ён ужо пра сваё, — іх хвалюе толькі тое, што грошы не яны забралі, а бандыты... А якая для мяне была б розніца? Нажом не рэзалі б? Рэвальверам бы не глушылі? Дык у іх іншыя цікавыя цацкі для гэтага самага ёсць...»

Чамусьці больш за ўсё было шкада повара, які ў кавярню прыходзіў вечарам, адпрацаваўшы змену ў заводскай сталюцы. Ён апошні, дванаццаты, рашыўся аддаць на тое, каб прыдбаць новае абсталяванне, сабраныя за год работы грошы.

Ён проста мроіў пра сваю піцэрыю...

Леанід МАРАКОЎ

ЖАКЕЎІЙ

І тут яго апарыла гарачыня. Зноў закружылася галава.

— Чаму гарачыня? Чаму не холад? Я ж павінен астываць! Чаму я адзін? Дзе Наташа, сыноч? Божа, прашу цябе, калі яны ТАМ, забяры мяне да іх, — закрычайце ён у адчаі...

Ад крыку вярнулася свядомасць, мацней забілася сэрца, пачасцілася дыханне.

Расплюшчыліся вочы. Навокал толькі белае. Ён агледзеўся. Кафля. Ён — у ваннай. Не памёр. Рукі... За іх яго прывязалі да трубы, што ішла да ўмывальніка. Звязаны і ногі. Вуснаў не разняць. На іх — стужка. Уладзімір прыслушаўся. Цішыня...

«Пакінулі жывым? — працягваў працаваць яго мозг. — Дарэмна...»

Дарэмна ён напружыўся — увесь боль ажыўшага цела абрынуўся на яго. Ён зноў ледзь не страціў прытомнасць.

«Асцярожна, — сказаў ён сабе, — асцярожна».

«Думаць, думаць, не спаць», — загадваў яму розум, калі першыя спробы выблытацца з пасткі не ўдаліся.

Труба. Труба ідзе да зліву. Зліў новы, пластмасавы, ён проста пафарбаваны белай эмаллю разам з трубай.

Так, падцягнуць вярхоўку да зліву, і, упёршыся нагамі, рвануць.

Павольна прыўстаў на калені. Вярхоўка нацягнулася. У нешта ўпёрлася. Канец? Не, не канец. Гэта апошняе мацаванне трубы, самае слабае.

Уладзімір прыціснуўся спіною да зліву. Уявіў, што разбгаецца, і — рвануў. Ён разумеў, што ўдарыцца галавой аб падлогу. Але гэта не палохала. Пачуццё свабоды ўзяло верх над свядомасцю, і спыніць яго было немагчыма.

Падаючы, Уладзімір паспеў павярнуць галаву і тым самым уратаваў свой не вельмі моцны нос ад пералому. Адляцеў да дзвярэй. Націснуў на іх нагамі. Адчыніліся. Зноў прыслушаўся: паранейшаму ціха.

Рукі... Вярхоўка рэзала цяпер іх не так моцна. Відаць, напружыўшыся, ён расцягнуў яе. Шанец ёсць.

Спрабуючы паслабіць вузел, ён рэзка заторгаў рукамі. Яны вызваліліся, але нямелі пальцы. Нудзіла. Ён пацягнуў больш моцную правую руку на сябе. Яна пралезла праз пугу, вырвалася на волю.

«Цяпер — ногі, — загадаў сабе Уладзімір, але ў галаве стаяў

— Усё будзе добра, усё будзе добра, — гаварыў Уладзімір. Узняўшыся за стол, прыпадняўся. Сталовыя прыборы ляжалі ў шуфлядцы стала. Выняўшы нож, апусціўся на калені. Усмяна бачачы, што робіць, разрэзаў на жончыных руках вярхоўкі. Неўзабаве абмяк і цаціх...

«Халаднавата. Шэра-салатавыя сцены. Жалезны ложкак. Палата? Так... Я ў бальніцы... — зразумеў Уладзімір. — Жывы...»

Пачуўся шум. Адчыніліся дзверы. На парозе паявіліся двое. Але не тыя. Іншыя. У форме.

— Вы апрытомнелі? — набліжаючыся, спытаў адзін з іх. — Вельмі добра. Вы не хвалойцеся, ваша жонка і дзіця жывыя. У іх усё нармальна. Яны ляжаць у гэтай самай бальніцы. Даруйце, што турбуем, але ж вы разумеце — час не чакае. Чым хутчэй мы сее-тое высветлім, тым болей шанцаў затрымаць бандытаў.

Чамусьці не хацелася гаварыць, і Уладзімір заплюшчыў вочы.

— Вы што, таварышы, зусім з глузду з'ехалі? — убег, абурана размахваючы рукамі, доктар. — Сястра на хвілінку па лекі выйшла, а вы тут як тут, пакой міліцыі ў палаце арганізавалі. Чалавека некалькі гадзін назад з таго свету выцягнулі! Зараз жа пакіньце палату!

Ноччу нячутна зайшла медсястра. Ubачыўшы, што Уладзімір ляжыць з расплюшчанымі вачамі, сказала:

— Даруйце, што турбую. Я толькі на секундачку. Я пазнала вас. Вы вядзеце начную дыскатэку ў кавярні, што недалёка ад майго дома. Я некалькі разоў была там, і мне вельмі спадабалася. Адрозніваецца, што працуеце вы шчыра, ад душы. Музыка толькі з пласцінак, відэа кожны раз новае. І голас. Голас, які ўвесь час зараджае энергіяй... Душа быццам у неба адлятае... Я была на іншых дыскатэках, але там зусім не тое. Вы ўжо даруйце, што патурбавала, але я хацела, каб вы ведалі...

— Дзякуй вам, цяпер ведаю. Яшчэ раз дзякуй.

— Ой, ды што вы, няма за што. Гэта вам дзякуй! І яшчэ пра адно хачу вам сказаць. Папярэдзіць... Адзін з тых, што былі ў вас у палаце, відаць, старшы, перад адыходам загадаў другому застацца дзяжурыць — цяпер ён спіць. Дык вось, адыходзячы, ён двойчы

І праз некалькі гадоў яна ў яго будзе.

Ужо бліжэй да заканчэння школы сыну спадабаецца гатаваць, і ён пойдзе да повара вучнем. Наташа плача, калі «я хлопчык» пяць нам што-небудзь смачненькае...

II

— Заб'ю! — прахрыпеў той, што прыставіў нож.

Другі, з «пушкай», дадаў: — Ляжа-аць!

Рэзкім ударам левай Уладзімір адбіў руку з нажом і, разварнуўшыся, правай адкінуў бандыта, што трымаў рэвальвер, да балкона. Той галавой прабіў шкло дзвярэй, і адзін са шкляных асклепкаў утыкнуўся яму ў горла.

Замах рукі з нажом і ўдар Уладзіміра яе ўпаладальніку нагою ў пахвіну зліпілі ў адно імгненне, і выпушчаны нож торкнуўся ў край канала. Паўторны ўдар кулаком аглушыў верхавода, але той паспеў крыкнуць:

— Сюды-ы!

Трэці скочыў на жакеў ззаду, ды памыліўся. Кідкі праз плячо ва Уладзіміра атрымліваліся лепш за ўсё. Наляцеўшы на тэлевізар, бандыт перавярнуў яго, ударыўся галавой аб сцяну і заціх.

«Цяпер — на кухню!» — пранеслася ў галаве Уладзіміра.

Ён кінуўся да выхаду, але бандыт, які ўрос у балконныя дзверы, яшчэ дыхаў і націснуў на курок. Першы стрэл адкінуў Уладзіміра назад. Другі прымусіў страціць раўнавагу. Трэцяга ён ужо не пачуў. Чацвёрты спыніў сэрца. Тут жа сканаў і той, хто страляў.

...Верхавод апрытомнеў, агледзеўся, узяў з рук памерлага рэвальвер, павярнуўся да тэлевізара і стрэліў у галаву трэцяму, што распластаўся перад ім. Вярнуўшыся на кухню, ён нагнуўся, схпіў за валасы жанчыну, прыўзняў і, ткнуўшы ствол у скронь, стрэліў.

Ні секунды не марудзячы, рвануўся да выхаду з кватэры. «Наводчыку язык адрэжу», — даў сабе слова верхавод.

Дзіця ў ложку не плакала, як быццам разумела, што перадае ў яго ўсё жыццё і што змагацца з ім ён будзе адзін. І малы зберагаў сілы.

Праз чвэрць стагоддзя пра яго напішучы:

ПРАГРАМУ РЫХТАВАЎ І ВЁУ УЛАДЗІМІР

ЗАХАВАЙ ТРАДЫЦЫЮ

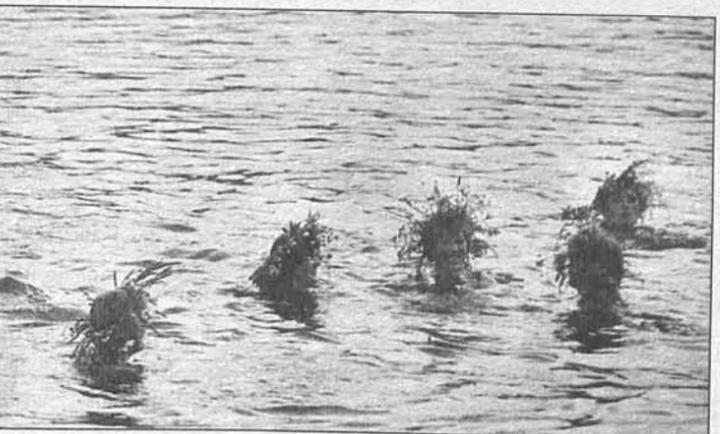
КУПАЛЛЕ НА БЕРАЗЕ ПЦІЧЫ

У беларускім дзяржаўным музеі архітэктуры і быту «Менка» ў самую кароткую летнюю ноч адзначаецца старажытны абрад Купалле. На беразе Пцічы запальваюць купальскі касцёр, водзяць карагоды, выконваюць абрадавыя песні. Па

традыцыі ў гэтую ноч дзяўчаты кідаюць у ваду вянкi, варожаць на суджанага.

НА ЗДЫМКАХ: святкаванне Купалля.

Фота Наталлі АБЛАЖЭЙ, БелТА.

УРАЖАННІ

Андрэй ГАНЧАР: «У ГЭТЫМ ЖЫЦЦІ Я МАСТАК...»

Мастак Андрэй Ганчар працуе ў вельмі рэдкім стылі спалучэння жыванісу і графікі. На першы погляд, яго карціны абстрактныя і нават пужаюць, але калі іх разгледзіш уважліва, то адчуеш, што яны выпраменьваюць нейкую цеплыню. На яго карцінах намалюваны то язычніцкі бажок, то зала-такудравая індыйка, то зямны шар, ахутаны з усіх бакоў стыхіямі. Каб лепш зразумець карціны, прапануем вам размову з самім мастаком.

— Перш-наперш, Андрэй, хочацца запытаць, чаму вы ўзялі сабе псеўданім Ганчар, калі сапраўднае ваша прозвішча таксама гучнае — Кашкоўскі.

— Былі на гэта пэўныя асабистыя прычыны, але, бадай, галоўнае — я не быў гатовы гучна заявіць пра сябе.

— На многіх вашых карцінах намалюваны адзін і той жа жаночы вобраз. Магчыма, гэта нейкая канкрэтная жанчына, пра якую можна сказаць, што яна ваша муза?

— Думаю, для любога творчага чалавека жанчына з'яўляецца галоўнай крыніцай натхнення. Але вобраз герціні на маіх палотнах — зборны вобраз жанчыны, які ўвабраў лепшыя рысы ўсіх жанчын, у тым ліку, і блізкіх мне — мамы, жонкі Лены.

— У якім узросце адчулі, што вы — мастак?

— Шчыра кажучы — я не адчуваю сябе знакамітацю, ды і наогул працую не дзеля славы...

— Тады дзеля чаго?

— Мая выстава называецца «Час выбраў». У назве закладзены галоўны сэнс не толькі гэтай выставы і прадстаўленых прац, але і ўсяго майго творчага жыцця. Я хачу сваім мастацтвам заклікаць людзей задумвацца і зрабіць выбар паміж добром і злом. І я буду шчаслівы, калі мае карціны каму-небудзь рэальна дапамогуць.

— Гэта ваша першая выстава?

— Другая. Першая была наладжана тры гады назад. Мне тады было 29 гадоў.

— Ці былі ў вашым творчым жыцці такія моманты, якія называюць крызісам?

— Я не ведаю, ці можна гэта назваць крызісам, але, здараецца, калі малюеш запаршмат карцін, потым надыходзіць своеасаблівы перапынак. Узнікае патрэбнасць у новай порцыі натхнення, пачынаецца пошук новых вобразаў для будучых карцін. Для гэтага мне не патрэбна некуды далёка ехаць ці наведваць шумныя мерапрыемствы, часта проста хапае сямейнага ачагу і хатняй утульнасці.

— У вас ёсць хобі?

— Канешне. Захапляюся астралогіяй, нават магу склаці прагноз.

— Ці ўплывае хобі на тэмы вашых карцін?

— Прамога ўплыву астралогія не аказвае. Але захапленне астралогіяй дапамагае разабрацца ў самім сабе.

— На некаторых вашых карцінах створаны вобразы ўсходніх цывілізацый. Ці давалося вам пабываць дзе-небудзь, напрыклад, у Кітаі, Японіі?

— Можна, у якім-небудзь мінулым жыцці і быў (смяецца). Калі гаварыць сур'ёзна, то, думаю, наша існаванне адным жыццём не абмяжоўваецца. Хаця, магчыма, гэта мае фантазіі.

— Вы — вольны мастак?

— Можна сказаць так: у вольны час — вольны мастак. Я не ўваходжу ні ў Саюз мастакоў, ні ў якія іншыя саюзы. Працую афарміцелем у дзяржаўным кінаканцэртным зале «Мінск».

— У вас ёсць любімы колер?

— Мне падабаюцца пастэльныя таны: нябесна-блакітны, сапатавы. Наогул, як мастак, я павінен любіць усю палітру фарбаў — ад белага да чорнага.

— Якім фарбам аддаеце перавагу?

— Большасць карцін маляваў, выкарыстоўваючы сумесь гуашы з некаторымі іншымі фарбамі. Мне здаецца, такія карціны выглядаюць больш натуральна. І неба здаецца больш празрыстым і блакітным, а не сумнай плямай на палатне.

— Колькі часу вы працуеце над карцінай?

— Калі лічыць па гадзінах, то ў сярэднім 10—15, а было, што і некалькі месяцаў. Я працую без эскізаў, адразу фарбамі. Мне здаецца, калі малюю па эскізах, карціна атрымліваецца нейкая мёртвая.

Пачынаючы працу, я ніколі не ведаю, што атрымаецца. Закончаны вобраз складваецца ўжо ў час малявання.

— Далікатнае пытанне. Ці даводзілася вам маляваць па заказе?

— Даводзілася, і я аб гэтым не шкадую, бо кожная новая карціна дапамагае ўдасканалваць майстэрства. Воляй выпадку мая карціна трапіла да маці знакамітага хакеіста Паўла Бурэ: адзін знаёмы ехаў да яе на дзень нараджэння і папрасіў намалюваць для яе карціну. Мне было складана, я ніколі яе не бачыў, не было нават фотакарткі, толькі факты з жыцця. Але, як мне казалі, карціна ёй спадабалася.

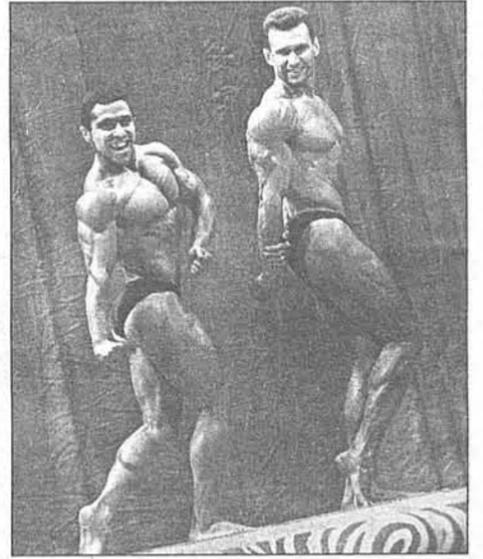
— І апошняе пытанне: дзе можна набыць вашы карціны?

— Толькі ў маёй майстэрні: у мастацкія салоны іх не прымаюць, бо там лічаць, што яны незразумелыя і не будуць карыстацца попытам. Крыўдна, канешне, але нічога не магу з гэтым зрабіць.

— Дзякуй, Андрэй, за размову.

Глеб ЛАБАДЗЕНКА.

КУЛЬТУРЫЗМ

Рэспубліканскі турнір па культурызму прайшоў у Віцебску. Сваё майстэрства дэманстравалі мацнейшыя атлеты Мінска, Гомеля, Магілёва, Гродна, Наваполацка, Віцебска. У агульнакамандным заліку першае месца заняла каманда Віцебска.

НА ЗДЫМКАХ: бронзавы

прызёр турніру Наталля ТАРАСЕНКА (Віцебск); пераможца турніру ў вагавай катэгорыі да 70 кг майстар спорту Вадзім УЛАСАЎ (злева) з Пастаў і сярэбраны прызёр віцяблянін Уладзімір БАРАУЛЯ; пераможца ў вагавай катэгорыі 75 кг Генадзі ЛЯВІЦКІ з Гродна.

БелТА.

ВІЦЭ-МІС «ЗЯМНЫ ШАР» — МІНЧАНКА. У пачатку чэрвеня ў турэцкім горадзе Чэрне праходзіў міжнародны конкурс прыгажосці «Miss GLOBE-2000». У ім удзельнічалі 28 дзяўчат з розных краін свету. Нечакана для ўсіх прадстаўніца нашай краіны — 17-гадовая Вольга Дудзінская заняла на ім другое месца, стаўшы першай віцэ-міс конкурсу.

Вольга працуе мадэллю ў «Студыі моды Сяргея Нагорнага», вучыцца на другім курсе Беларускага дзяржаўнага харэаграфічнага каледжа на аддзяленні «артыст балета». У сакавіку гэтага года закончыла нацыянальную школу прыгажосці пад кіраўніцтвам Наталлі Траян. Валодае французскай і англійскай мовамі, мае добрую харэаграфічную падрыхтоўку. Яна актыўная, рухавая, усмешлівая і сціпая. Менавіта за гэтыя якасці дзяўчына і спадабалася журы. Да таго ж яна была самай юнай удзельніцай.

Пасля конкурсу беларускай прыгажуні прапанавалі працаваць мадэллю ў Паўднёвай Карэі, запрапілі на конкурс «Міс Турызм» у Бразіліі.

АДКАЗЫ НА КРЫЖАВАНКІ, ЗМЕШЧАНЫЯ ў № 25—26

ПА ГАРЫЗАНТАЛІ: 2. Лазня. 6. Грак. 7. Вока. 9. Краты. 10. Лясун. 12. Бусел. 13. Настаўнік. 18. Чаравік. 21. Гутарка. 22. Парасон. 23. Ступа. 24. Пацук. 25. Будынак. 27. Цвыркун. 28. Рамонак. 32. Падарунак. 35. Ганак. 36. Куфар. 37. Воўна. 38. Твар. 39. Газ. 40. Качка.

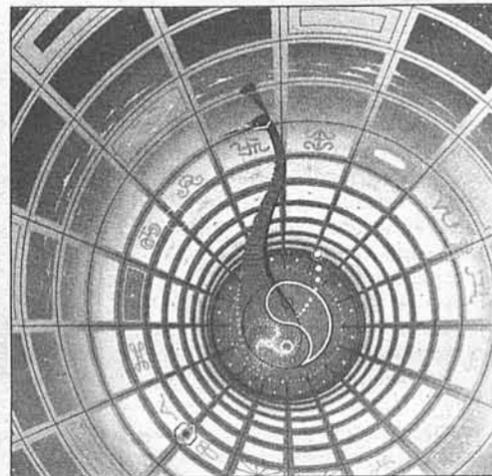
ПА ВЕРТЫКАЛІ: 1. Ласун. 3. Атрута. 4. Натойп. 5. Пошук. 6. Гляк. 8. Алей. 11. Накіп. 12. Бізун. 14. Пастава. 15. Пашпарт. 16. Карагод. 17. Скрутак. 19. Кавун. 20. Нарыс. 21. Гонар. 25. Бурак. 26. Карак. 29. Камора. 30. Ручнік. 31. Жарт. 32. Пасаг. 33. Кубак. 34. Ша-ша.

ПА ГАРЫЗАНТАЛІ: 1. Стварэнне. 5. Пал. 7. Настурка. 9. Мультан. 11. Папера. 12. Жарт. 13. Каханне. 14. Зрок. 15. Веды. 16. Фіранка. 18. Надзея. 21. Лянота. 25. Навіна. 27. Абрус. 29. Кошт. 33. Маёнтак. 35. Нараканне. 36. Развітанне. 37. Галіна.

ПА ВЕРТЫКАЛІ: 2. Трус. 3. Альтанка. 4. Куфар. 5. Панаванне. 6. Лістапад. 8. Адпачынак. 10. Аратай. 11. Певень. 14. Зязюля. 16. Фанабэрыя. 17. Радзіма. 19. Золак. 20. Канюшына. 22. Кішэнь. 23. Сорам. 24. Гасцінец. 26. Абу-рэне. 28. Брама. 30. Спэка. 31. Мара. 32. Маці. 34. Кут.

Сямейны партрэт.

Пентаманія. (Трыццаты сонечны дзень.)

«Голас Радзімы»

Намеснік галоўнага рэдактара
Галіна УЛІЦЭНАК

ЗАСНАВАЛЬНІКІ:

Дзяржаўны камітэт па справах рэлігій і нацыянальнасцей Рэспублікі Беларусь; Беларускае таварыства дружбы і культурнай сувязі з замежнымі краінамі; Беларускае таварыства па сувязях з суайчыннікамі за рубяжом «Радзіма».

РЭДАКЦЫЯ:

Намеснік галоўнага рэдактара
Галіна УЛІЦЭНАК.
Адказны сакратар
Таццяна КУВАРЫНА.
Рэдактар адзела —
член рэдкалегіі
Яўген ЛЕЦКА.

Рэдактар адзела
Алена СПАСЮК.
Аглядальнікі
Юрась ЛЯШКЕВІЧ,
Леанід МАРАКОЎ,
Таццяна ХРАПІНА.

Спецыяльны карэспандэнт
Нэлі ПРЫВАЛАВА.
Рэдактар-перакладчык
Святлана КАРПУЧОК.
Стыльрэдактар
Ірына КАЗЛОВА.
Тэхнічны рэдактар
Данута РАКАВЕЦ.

НАШ АДРАС: 220005, Мінск, пр. Ф. Скарыны, 44.

ТЭЛЕФОНЫ: (+375-17) 213-31-97 (тэл.-факс), 213-32-80, 284-76-56, 213-37-82.

Пазіцыі рэдакцыі і аўтараў, матэрыялы якіх друкуюцца на старонках «Голасу Радзімы», не заўсёды супадаюць.

Рэгістрацыйнае пасведчанне № 81.
Падпісны індэкс у Беларусі 63854.
Тыраж 1 677 экз.
Зак. 1698.
Падпісана да друку 10.7.2000 г. у 12.00.

Газета набрана, звярстана і аддрукавана ў друкарні «Беларускі Дом друку» (220041, г. Мінск, пр. Скарыны, 77).